

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Hodnocení dopadů regulace nebylo u tohoto návrhu zákona prováděno v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2016.

Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Cílem navržené právní úpravy je zajistit implementaci směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (dále jen „směrnice“).

Návrh této směrnice byl předložen v dubnu 2010 z iniciativy 7 členských států EU. Právní základ představuje čl. 82 Lisabonské smlouvy a její přijetí předjímal bod 3.1.1 Stockholmského programu. Cílem směrnice je poskytnout jednoduchý a úplný právní rámec pro oblast justiční spolupráce v oblasti přeshraničního získávání důkazů, zavést do právní pomoci princip vzájemného uznávání a přitom zachovat flexibilitu právní pomoci, zajistit vysokou úroveň ochrany lidských práv a reflektovat dosavadní praktické zkušenosti. V současné době mezi členskými státy EU vedle sebe koexistují jednak právní nástroje právní pomoci v trestních věcech v podobě mezinárodních smluv (úmluvy Rady Evropy, Schengenská prováděcí úmluva nebo Úmluva 2000) a jednak právní nástroje EU založené na principu vzájemného uznávání (rámcové rozhodnutí upravující příkaz k zajištění – to však má úzký rozsah a nevylučuje aplikaci mezinárodních smluv).

Do působnosti směrnice spadají všechny úkony právní pomoci prováděné za účelem opatření důkazu, s výjimkou úkonů prováděných v rámci společných vyšetřovacích týmů. Směrnice se má vztahovat na trestní řízení a na řízení před správními orgány, pokud tato řízení naplňují atributy trestního řízení (z hlediska typu řízení navazuje na působnost mezinárodních smluv v oblasti právní pomoci a na rámcové rozhodnutí o evropském důkazním příkazu, které však již bylo zrušeno nařízením Evropského Parlamentu a Rady 2016/95 ze dne 20. ledna 2016 o zrušení některých aktů v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech). Nelze ji však interpretovat tak, že by se snad měla týkat i opatřování důkazů pro potřeby správních orgánů konajících správní řízení, proti jejichž rozhodnutí se lze odvolat ke správnímu soudu, ale tak, že se bude vztahovat pouze na ta rozhodnutí správních orgánů, proti nimž je přípustný opravný prostředek, o kterém rozhoduje trestní soud. Pojem trestní soud je zde chápán v materiálním smyslu. Nemusí se jednat o soud příslušný výlučně v trestních věcech, ale postačí, pokud řízení před tímto soudem naplňuje základní znaky trestního řízení, a proto pod tento pojem může být za určitých podmínek zahrnut i správní soud (viz rozsudek Soudního dvora EU ze 14. 11. 2013 ve věci C-60/12 Marián Baláž, odst. 36).

Směrnice svou úpravou vychází vstříc např. potřebám Německa a Rakouska. V těchto státech je uplatňováno řízení, jehož princip lze zjednodušeně popsat tak, že u určitých skutkových podstat vede v první instanci řízení správní orgán, který porušení zákona posuzuje jakožto správní delikt, dojde-li však k podání opravného prostředku, ve druhém stupni o tomtéž skutku jakožto o trestném činu rozhoduje trestní soud. Nicméně i prvoinstanční řízení má řadu

znaků shodných s naším trestním řízením, např. v něm lze vydat zatýkácí rozkaz na osobu, proti níž se řízení vede, nařídít domovní prohlídku apod. Ve vymezených případech (očekává-li se odnětí svobody, na základě opravného prostředku, při nezaplacení uložené pokuty) pak pravomoc v dané věci rozhodovat přechází na trestní soud. Vzhledem k charakteru tohoto trestně-správního řízení je i správním orgánům rozhodujícím v prvním stupni poskytována právní pomoc justičními orgány jiných států v rámci trestního řízení, neboť vedou takové řízení, které připouští proti jejich rozhodnutím opravný prostředek, o kterém rozhoduje trestní soud. V České republice tento typ řízení uplatňován není.

Směrnice se vztahuje na opatřování důkazů pro účely těchto řízení, netýká se doručování, zajištění majetku pro jiné než důkazní účely, ani oblasti policejní spolupráce. Evropský vyšetřovací příkaz je koncipován jako rozhodnutí vydané nebo potvrzené justičním orgánem. Podmínkami pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu jsou jednak nezbytnost a přiměřenost, jednak možnost nařídít stejný úkon v obdobném vnitrostátním případě. Důvody pro odmítnutí uznání a výkonu evropského vyšetřovacího příkazu jsou velmi omezené, obecné důvody jsou stanoveny v článku 11, vedle nich jsou pak dány specifické důvody pro určité typy úkonů. Důvody odmítnutí uvedené v článku 11 odst. 1 písm. g) a h) se neuplatní pro úkony právní pomoci uvedené v článku 10 odst. 2 směrnice. Od evropského vyšetřovacího příkazu se očekává standardizace postupů, více „automatičnosti“, více transparentnosti, urychlení spolupráce a lepší ochrana procesních práv osob. Směrnice se neúčastní Irsko a Dánsko. Lhůta pro implementaci směrnice je stanovena do 22. 5. 2017.

Oblast mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních je v současné době upravena zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. V části první jsou řešeny základní otázky mezinárodní justiční spolupráce, tj. mimo jiné jsou definovány kromě předmětu úpravy zákona také pojmy, které jsou zákonem používány, a je upravena záruka vzájemnosti, ochrana zájmů ČR a zásada speciality mezinárodní justiční spolupráce. Oblast právní pomoci (využívaná pro opatřování důkazů) je obecně upravena v části třetí hlavě I., v části páté jsou pak vymezeny zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce ve vztazích České republiky s jinými členskými státy EU. Ve vztahu k směrnici je významná hlava III. části páté upravující příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku, která implementuje rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii. Toto rámcové rozhodnutí bylo ve vztahu k důkazním prostředkům nahrazeno směrnicí, a proto je třeba hlavu III. omezit pouze na zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti, které neslouží k důkazním účelům, a náhradní hodnoty za ně.

Podle zákona č. 104/2013 Sb. se postupuje tehdy, pokud mezinárodní smlouva ve smyslu § 2 písm. d) uvedeného zákona nestanoví jinak. Při spolupráci justičních orgánů České republiky s orgány cizích států, tj. vyžádání i poskytnutí justiční spolupráce, na bezesmluvním základě se zákon č. 104/2013 Sb. uplatní v plné míře.

Stávající úprava nevyhovuje požadavkům směrnice, neboť směrnice vytváří zcela nový institut – evropský vyšetřovací příkaz – který je třeba reflektovat v zákonu č. 104/2013 Sb. Postupy právní pomoci obsažené v zákonu č. 104/2013 Sb. bude možné užít nanejvýše podpůrně vůči zvláštním úkonům právní pomoci v rozsahu uvedeném v navrženém dílu 4 hlavy XI, neboť směrnice obsahuje samostatnou komplexní úpravu postupu při přeshraničním opatřování důkazů mezi členskými státy EU. Navržená právní úprava proto včleňuje do části páté zákona č. 104/2013 Sb. novou hlavu XI implementující směrnici. Díl 1 obsahuje společná ustanovení, díl 2 upravuje postup při posouzení splnění podmínek výkonu a při výkonu evropského vyšetřovacího příkazu vydaného orgánem jiného členského státu na území České republiky, díl 3 upravuje postup při vyžadování provedení úkonu právní pomoci za účelem opatření důkazu na území jiného členského státu prostřednictvím

evropského vyšetřovacího příkazu vydaného justičním orgánem České republiky a díl 4 pak stanoví některé odlišnosti ve vztahu k specifickým úkonům právní pomoci typu přeshraničního odposlechu, přeshraničního použití agenta (skryté vyšetřování) apod.

Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Jak stávající, tak i navržená právní úprava se zabývá oblastí mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, pokud jde o přeshraniční získávání důkazů (odposlech, výslechy osob, získání bankovních informací aj.), přičemž při těchto postupech není navázána na genderové kritérium a nestanoví žádné diskriminační podmínky ve vztahu k jednomu z pohlaví. Lze tedy uzavřít, že je genderově zcela neutrální. Pokud jde o vnitrostátní úkony, genderové hledisko hraje roli snad jedině při provádění osobní prohlídky, kdy je upraveno ve stávajícím trestním řádu, že prohlídku provádí vždy osoba stejného pohlaví.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, judikaturou ESLP, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem ČR, kdy v oblasti justiční spolupráce nemění nastavené principy spolupráce, přičemž zvláštní pozornost je věnována zejména článkům 8, 12 a 36 až 40 Listiny základních práv a svobod, tj. právu na osobní svobodu, na nedotknutelnost obydlí a na soudní a jinou ochranu, jakožto právům, jejichž zajištění je třeba v oblasti trestního práva a v rámci něho probíhající justiční spolupráce beze zbytku respektovat. Otázkami spojenými se zajištěním účinného práva na obhajobu vyplývajícího ze zásad spravedlivého procesu zejména při výsleších svědků (právo klást otázky, čtení protokolů o výslechu) v oblasti mezinárodní justiční spolupráce se zabýval např. nález ÚS ze dne 14. 5. 1999, sp. zn. IV. ÚS 135/99, nález ÚS ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. IV. ÚS 569/11, usnesení ÚS ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. III. ÚS 59/04 nebo usnesení ÚS ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. IV. ÚS 3233/07. Otázkou porušení práva uvedeného v článku 8 odst. 2 a článku 12 se zabýval nález ÚS ze dne 11. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 1940/10.

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu se závazky České republiky vyplývajícími z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jejich dodatkových protokolů, neboť nic nemění na zásadách, které se uplatňují v oblasti justiční spolupráce a trestního řízení již podle stávající právní úpravy. Ve vztahu k mezinárodní justiční spolupráci jsou relevantní zejména rozsudky Evropského soudu pro lidská práva zabývající se právem na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy, a to zejména ve vztahu k zajištění účinných práv obhajoby (právo být přítomen při výslechu, klást otázky, čtení protokolu o výslechu, přípustnost důkazu), uvést lze např. rozsudek ESLP ve věci Breukhoven proti ČR ze dne 21. 7. 2011, č. 44438/06, rozsudek ESLP ve věci Fąfrowicz proti Polsku ze dne 17. 4. 2012, č. 43609/07, rozsudek ESLP ve věci Damir Sibgatullin proti Rusku ze dne 24. 4. 2012, č. 1413/05, rozsudek ESLP ve věci Tseber proti České republice ze dne 22. 11. 2012, č. 46203/08, rozsudek ESLP ve věci Zhukovskiy proti Ukrajině ze dne 3. 3. 2011, č. 31240/03, rozsudek ESLP ve věci A. M. proti Itálii ze dne 14. 12. 1999, č. 37019/97 nebo rozsudek ESLP ve věci Solakov proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii ze dne 31. 10. 2001, č. 47023/99.

Nově navrhovaná povinnost mlčenlivosti stanovená pro každého, od koho orgány činné v trestním řízení požadují součinnost podle § 8 tr. ř., je v souladu s ochranou práva na soukromí a respektuje i zásadu presumpce nevinny chráněnou Listinou i Úmluvou. Uvedené ustanovení sleduje dva cíle – jednak pokrývá případy, kdy je třeba v souladu se zásadou presumpce nevinny chránit soukromí osoby, proti které se trestní řízení vede, nebo osob

zúčastněných na řízení, neboť § 8b trestního řádu není z tohoto pohledu zcela dostačující a nepokrývá všechny druhy poskytování součinnosti (např. pokud orgán činný v trestním řízení nesděluje poskytovateli součinnosti informace o totožnosti osoby, proti které se trestní řízení vede, ale žádá o identifikaci vlastníka určitého účtu, písemnosti nebo věci), jednak pak chrání i samotnou důvěrnou povahu vyšetřování, kdy je třeba zabránit sdělování informací samotným „zájmovým osobám“. Oba sledované cíle odpovídají ústavním důvodům umožňujícím omezit svobodu práva na šíření informací zaručenou článkem 17 Listiny základních práv a svobod, neboť v prvním případě je chráněno soukromí osoby, proti které se vede trestní řízení, případně dalších osob zúčastněných na trestním řízení, a v druhém případě se pak chrání obecný zájem na zajištění důvěrnosti a řádného průběhu vyšetřování trestné činnosti a tím i práva osob poškozených trestným činem, přičemž navrhované omezení lze považovat za přiměřené s ohledem na chráněné legitimní zájmy. Uvedené omezení se týká pouze vymezeného okruhu adresátů a omezeného okruhu informací a nelze je považovat za nepřiměřeně restriktivní – v daném případě lze mít za to, že převažuje zájem na ochraně soukromí a důvěrnosti vyšetřování nad zájmem svobodně šířit informace.

Z judikatury ESLP vyplývá, že svobodu projevu a právo šířit informace lze omezit, jestliže takové omezení má oporu v zákoně, sleduje legitimní cíl v souladu s čl. 10 odst. 2 Úmluvy (národní bezpečnost, územní celistvost nebo veřejná bezpečnost, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrana zdraví nebo morálky, ochrana pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací, zachování autority a nestrannosti soudní moci) a je nezbytný v demokratické společnosti (např. rozsudek ESLP ve věci Thorgeir Thorgeirson proti Islandu, ze dne 25. 6. 1992, stížnost č. 13778/88, bod 56). Také ve vztahu k judikatuře ESLP lze mít za to, že tato kritéria jsou u navržené právní úpravy naplněna a je třeba upřednostnit ochranu soukromí osob zúčastněných na trestním řízení a nerušený průběh vyšetřování trestné činnosti před právem jednotlivce šířit informaci o tom, že se proti určité osobě vede trestní řízení.

Pokud by osoba, která poruší povinnost mlčenlivosti dle navržené úpravy, zároveň porušila i povinnost mlčenlivosti, kterou jí stanoví zvláštní zákon, nebo porušila povinnost uvedenou v § 8b odst. 1 tr. ř. a vyradila osobní údaje, které získala od orgánů činných v trestním řízení, jiné osobě než té, které se týkají, je pak třeba při postihu dbát na to, aby nedošlo k porušení zásady *ne bis in idem* obsažené v článku 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, neboť lze očekávat, že s uvedenými protiprávními jednáními bude nakládáno jako s trestními obviněními ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy (ke kritériím trestního obvinění viz zejména rozsudek ve věci Lucky Dev proti Švédsku, stížnost č. 7356/10), když Ústavní soud ve svém nálezu vyhlášeném pod č. 45/2005 Sb. dospěl k názoru, že i pravomocné rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty podle § 66 trestního řádu je, s ohledem na svoji povahu (finanční sankce) a závažnost hrozícího následku (pokuta do maximální výše 50 000 Kč), rozhodnutím o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy a vztahují se na něj záruky uvedené v Úmluvě, mimo jiné právo na to, aby oprávněnost jemu uložené pořádkové pokuty byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným tribunálem, zřízeným zákonem. Tomuto požadavku navrhovaná právní úprava vyhovuje, neboť je umožněn soudní přezkum rozhodnutí o přestupku v rámci správního soudnictví.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Vztah navrhované právní úpravy a mezinárodních smluv je řešen článkem 10 Ústavy ČR, podle něhož vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Ustanovení mezinárodních smluv [viz § 2 písm. d) zákona č. 104/2013 Sb.], která jsou způsobilá a schopná přímé vnitrostátní aplikace (*self-executing*), se uplatní přednostně před navrhovanou úpravou, pokud je směrnice nenahrazuje. Vztah k mezinárodním smlouvám upravuje článek 34 směrnice.

Podle něj od 22. 5. 2017 směrnice nahrazuje ve vztahu mezi členskými státy EU příslušná ustanovení následujících mezinárodních smluv:

- Evropská úmluva Rady Evropy o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 20. dubna 1959, jakož i její dva dodatkové protokoly a dvoustranné dohody uzavřené podle článku 26 této úmluvy,
- Úmluva k provedení Schengenské dohody,
- Úmluva o vzájemné právní pomoci ve věcech trestních mezi členskými státy Evropské unie a její protokol.

Nad rámec směrnice mohou členské státy EU uzavírat nebo nadále uplatňovat dvoustranné nebo mnohostranné dohody anebo ujednání s jinými členskými státy EU po 22. květnu 2017, pouze pokud umožňují další upevnění cílů směrnice a přispívají ke zjednodušení nebo dalšímu usnadnění postupů pro shromažďování důkazů a pokud je dodržena úroveň ochrany stanovená touto směrnicí. Do 22. května 2017 měly členské státy EU povinnost oznámit EK mezinárodní smlouvy, které si přejí nadále uplatňovat, stejně jako nově uzavřené smlouvy v oblasti přeshraničního opatrování důkazů.

Českou republiku vážou v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech zejména následující relevantní multilaterální mezinárodní smlouvy:

- Úmluva o potírání šíření necudných publikací, vyhl. pod č. 116/1912 ř. z. a č. 184/1922 Sb.,
- Mezinárodní úmluva, aby byl potlačen obchod s děvčaty, vyhl. pod č. 26/1913 Zákoníku říšského pro království a země v radě říšské zastoupené, ve znění vyhlášky ministra zahraničních věcí ze dne 8. února 1922 o přístupu Československé republiky k mezinárodní úmluvě, aby byl potlačen obchod s děvčaty, vyhl. pod č. 160/1922 Sb.,
- Mezinárodní úmluva o potírání obchodu s ženami a dětmi, vyhl. pod č. 123/1924 Sb.,
- Mezinárodní úmluva o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jejich rozšiřování, vyhl. pod č. 96/1927 Sb. z. a n.,
- Úmluva o otroctví, vyhl. pod č. 165/1930 Sb.,
- Úmluva o potírání penězokazectví, vyhl. pod č. 15/1932 Sb.,
- Mezinárodní úmluva o potírání obchodu se zletilými ženami, vyhl. pod č. 32/1936 Sb.,
- Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, vyhl. pod č. 32/1955 Sb.,
- Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu s Protokolem ze dne 14.5.1954, vyhl. pod č. 94/1958 Sb.,
- Druhý protokol k Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu, vyhl. pod č. 72/2007 Sb. m. s.,
- Úmluva o volném moři, vyhl. pod č. 92/1964 Sb.,
- Jednotná úmluva o omamných látkách, vyhl. pod č. 47/1965 Sb.,
- Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách, vyhl. pod č. 458/1991 Sb.,
- Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví, vyhl. pod č. 16/1974 Sb.,

- Úmluva o nepromlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, vyhl. pod č. 53/1974 Sb.,
- Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel, vyhl. pod č. 96/1974 Sb.,
- Mezinárodní úmluva o potlačení a trestání zločinu apartheidu, vyhl. pod č. 116/1976 Sb.,
- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodních ochrany včetně diplomatických zástupců, vyhl. pod č. 131/1978 Sb.,
- Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě letadla, vyhl. pod č. 102/1984 Sb.,
- Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí, vyhl. pod č. 36/1988 Sb.,
- Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, vyhl. pod č. 143/1988 Sb.,
- Opční protokol k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, vyhl. pod č. 78/2006 Sb. m. s.,
- Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, vyhl. pod č. 462/1991 Sb.,
- Úmluva o nedovoleném obchodu na moři, kterou se provádí článek 17 Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, vyhl. pod č. 50/2005 Sb. m. s.,
- Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních, vyhl. pod č. 550/1992 Sb.,
- Dodatkový protokol k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních, vyhl. pod č. 31/1997 Sb.,
- Druhý dodatkový protokol k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních, vyhl. pod č. 48/2006 Sb. m. s.,
- Evropská úmluva o potlačování terorismu, vyhl. pod č. 552/1992 Sb.,
- Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování, vyhl. pod č. 100/1994 Sb.,
- Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, vyhl. pod č. 9/1996 Sb.,
- Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů, vyhl. pod č. 114/1996 Sb. a č. 27/2007 Sb. m. s.,
- Úmluva o mořském právu, vyhl. pod č. 240/1996 Sb.,
- Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu, vyhl. pod č. 33/1997 Sb.,
- Dodatkový protokol k Evropské úmluvě o poskytování informací o cizím právu, vyhl. pod č. 221/1998 Sb.,
- Úmluva o bezpečnosti personálu Organizace spojených národů a přidruženého personálu, vyhl. pod č. 46/1999 Sb.,
- Opční protokol k Úmluvě o bezpečnosti personálu Organizace spojených národů a přidruženého personálu, vyhl. pod č. 69/2010 Sb. m. s.,

- Úmluva OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích, vyhl. pod č. 25/2000 Sb. m. s.,
- Evropská úmluva o odškodňování obětí násilných trestných činů, vyhl. pod č. 141/2000 Sb. m. s.,
- Úmluva o finančních operacích prováděných důvěrně obeznamenými osobami, vyhl. pod č. 142/2000 Sb. m. s.,
- Protokol k Úmluvě o finančních operacích prováděných důvěrně obeznamenými osobami, vyhl. pod č. 143/2000 Sb. m. s.,
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků, vyhl. pod č. 80/2001 Sb. m. s.,
- Evropská úmluva o kontrole nabývání a držení střelných zbraní jednotlivými osobami, vyhl. pod č. 46/2002 Sb. m. s.,
- Trestněprávní úmluva o korupci, vyhl. pod č. 70/2002 Sb. m. s. a č. 43/2009 Sb. m. s.,
- Úmluva o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce, vyhl. pod č. 90/2002 Sb. m. s.,
- Úmluva o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby, vyhl. pod č. 100/2005 Sb. m. s.,
- Protokol o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti pevných plošin umístěných na pevninské mělčině, vyhl. pod č. 101/2005 Sb. m. s.,
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu, vyhl. pod č. 18/2006 Sb. m. s. a č. 9/2010 Sb. m. s.,
- Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie, vyhl. pod č. 55/2006 Sb. m. s.,
- Protokol k Úmluvě o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie, vyhl. pod č. 56/2006 Sb. m. s.,
- Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného terorismu, vyhl. pod č. 57/2007 Sb. m. s.,
- Dohoda mezi Evropskou unií a Japonskem o vzájemné právní pomoci v trestních věcech (Úř. věstník L 39 12.2.2010),
- Úmluva o počítačové kriminalitě, vyhl. pod č. 104/2013 Sb. m. s.,
- Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, vyhl. pod č. 75/2013 Sb. m. s. a její dodatkové protokoly,
- Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, vyhl. pod č. 74/2013 Sb.,
- Úmluva Organizace spojených národů proti korupci, vyhl. pod č. 105/2013 Sb.,
- Úmluva vypracovaná na základě článku K. 3 Smlouvy Evropské unie o vzájemné pomoci a spolupráci mezi celními správami, vyhl. pod č. 50/2009 Sb. m. s.

Právo na soukromí a rodinný život je obecně chráněno také v člancích 17 a 23 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Pokud jde o bilaterální smlouvy s jinými členskými státy, má Česká republika uzavřeny dvoustranné smlouvy v různých oblastech justiční spolupráce v trestních věcech zejména s Bulharskem, Chorvatskem, Itálií, Rakouskem, Rumunskem, Slovenskem, Slovinskem a Německem.

Z relevantních právních předpisů Evropské unie, které upravují oblast přeshraničního opatřování a zajištění důkazů, směrnice nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii, pokud jde o zajištění důkazních prostředků (zbytek rámcového rozhodnutí týkající se zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti zůstává platný) – toto rámcové rozhodnutí bylo implementováno do části páté hlavy III zákona č. 104/2013 Sb., který navržená úprava odpovídajícím způsobem modifikuje. Směrnice sice v článku 34 uvádí, že nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2008/978/SVV ze dne 18. prosince 2008 o evropském důkazním příkazu k zajištění předmětů, listin a údajů pro účely řízení v trestních věcech (které nebylo do českého právního řádu implementováno), nicméně v mezidobí bylo toto rámcové rozhodnutí již zrušeno nařízením Evropského Parlamentu a Rady 2016/95 ze dne 20. ledna 2016 o zrušení některých aktů v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech.

Článek 20 směrnice odkazuje na dodržení požadavků vyplývajících z rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Toto rámcové rozhodnutí bylo implementováno do části druhé hlavy I dílu 1 zákona č. 104/2013 Sb., přičemž tato ustanovení se uplatní i pro postupy podle navržené právní úpravy. Návrh právní úpravy je přímo implementační ke směrnici a s jinými právními předpisy EU není tudíž v rozporu.

V rámci judikatury Evropského soudního dvora se oblasti mezinárodní justiční spolupráce dotýkají zejména rozsudky týkající se práva nebýt dvěma různými státy dvakrát trestně stíhán nebo trestán za stejný trestný čin a rozsudky vztahující se k otázkám spojeným s předávacím řízením na základě evropského zatýkacího rozkazu. Navržené právní úpravy se tyto rozsudky přímo netýkají.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhovaná právní úprava nemá finanční dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty, neboť v rámci justiční spolupráce s členskými státy EU si nevyžádá zásadně zvýšené finanční náklady oproti dosavadním nákladům v návaznosti na stávající právní úpravu, neboť justiční spolupráce upravená ve směrnici je již poskytována i podle stávající právní úpravy, přičemž administrativní náklady spojené s novým formulářem pro evropský vyšetřovací příkaz by neměly být vyšší, než jsou náklady spojené s žádostí o právní pomoc nebo s příkazem k zajištění důkazního prostředku. Nepředpokládá se ani, že by nová úprava vedla k nějak razantnímu zvýšení počtu případů poskytované nebo vyžadované justiční spolupráce v oblasti přeshraničního opatřování důkazů.

Případné zvýšené administrativní a další náklady související s novým formulářem evropského vyšetřovacího příkazu a touto agendou, které vzniknou, budou hrazeny v rámci limitu narozpočtovaných finančních prostředků pro rozpočtovou kapitolu Ministerstva spravedlnosti, jakožto i narozpočtovaného limitu počtu míst a prostředků na platy. V souvislosti s touto agendou nebude požadováno navýšení počtu míst a finančních prostředků ze státního rozpočtu do rozpočtové kapitoly Ministerstva spravedlnosti.

Předpokládané dopady navrhované právní úpravy na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navržená právní úprava není spojena s dopady na podnikatelské prostředí v České republice, resp. tyto dopady lze hodnotit jako pozitivní, neboť přispívá k tomu, aby byla účinně postihována trestná činnost, a tím přispívá i k čistotě podnikatelského prostředí.

Navržená právní úprava upravuje přeshraniční opatřování důkazů pro účely trestního řízení a sama o sobě jako taková není spojena se sociálními dopady a dopady na rodinu (tyto dopady může mít až případné odsouzení pachatele v trestním řízení, příp. jeho vzetí do vazby). Navržená právní úprava není spojena s dopady na specifické skupiny obyvatel a nedopadá na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navržená právní úprava nemá oproti stávající právní úpravě zvýšené dopady do oblasti ochrany soukromí a osobních údajů, neboť s sebou nepřináší žádné nové typy zpracování osobních údajů. Naopak článek 20 směrnice výslovně upravuje požadavek na dodržení pravidel ochrany osobních údajů obsažených v rámcovém rozhodnutí Rady 2008/977/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Toto rámcové rozhodnutí je implementováno do části druhé hlavy I dílu 1 zákona č. 104/2013 Sb., přičemž tato ustanovení se plně uplatní i pro postupy podle navržené právní úpravy.

Stejně tak navržená úprava v trestním řádu a zákonu o některých přestupcích cílí na zachování neveřejného charakteru přípravného řízení trestního, čímž přispívá i k ochraně osobních údajů.

Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava s sebou nepřináší zvýšení korupčního rizika, neboť nijak nerozšiřuje stávající pravomoci orgánů České republiky, pouze jednotně upravuje justiční spolupráci v oblasti přeshraničního opatřování důkazů mezi Českou republikou a jinými členskými státy EU.

I. Obecná kritéria hodnocení korupčních rizik

1. Přiměřenost

Rozsah návrhu je přiměřený množině vztahů, které má upravovat.

Navržená právní úprava byla průběžně konzultována s mezinárodním odborem trestním Ministerstva spravedlnosti, Nejvyšším státním zastupitelstvím a s vybranými soudci a státními zástupci specializovanými na oblast mezinárodní spolupráce ve věcech trestních, kteří jsou klíčovými zástupci aplikační praxe. Návrh zákona tak vychází i z praktických poznatků a zkušeností zástupců justice a jeho jediným cílem je v souladu se směrnicí jednotně upravit oblast justiční spolupráce při přeshraničním získávání důkazů mezi Českou republikou a jinými členskými státy EU, přičemž orgány České republiky nejsou vybaveny novými pravomocemi, s výjimkou pravomoci vydat evropský vyšetřovací příkaz, který ovšem sám o sobě nikomu neukládá žádné povinnosti ani nepřiznává žádná oprávnění (jeho obsah je obdobný dnešní žádosti o právní pomoc).

Nic se přitom nemění na všech zásadách trestního řízení, jež je třeba důsledně aplikovat, zejména na zásadě přiměřenosti a zdrženlivosti při zásazích do práv osob zúčastněných na trestním řízení a plného šetření jejich práv.

2. Efektivita

Jedním z hlavních cílů návrhu zákona je zvýšení efektivity v oblasti přeshraničního opatřování důkazů. Návrh zákona vychází z praktických poznatků aplikační praxe a byl připraven za součinnosti orgánů aplikujících právo, a proto lze očekávat, že dojde k plné implementaci právních norem obsažených v tomto návrhu.

3. Odpovědnost

Při poskytování mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních se postupuje primárně podle zákona č. 104/2013 Sb. a subsidiárně pak podle trestního řádu. Zásady, na kterých je zákon č. 104/2013 Sb. a trestní řád vystavěn a které zůstávají zachovány i v předkládaném návrhu, zabezpečují jasné rozdělení pravomocí mezi jednotlivé orgány činné v trestním řízení. K poskytování spolupráce jsou přitom příslušné pouze justiční orgány, tj. soudy a státní zastupitelství. Tyto orgány jsou rovněž příslušné k zajištění výkonu evropského vyšetřovacího příkazu. Toto rozdělení není neúčelné a vždy je možné určit osobu, která dané opatření nebo rozhodnutí učinila. Návrh zákona u evropského vyšetřovacího příkazu zachovává koncepci odpovídající obdobným institutům existujícím ve stávající právní úpravě.

4. Opravné prostředky

Výsledkem posouzení, že jsou splněny podmínky pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu v České republice, je provedení určitého úkonu trestního řízení, který lze napadnout obdobným způsobem jako je tomu u vnitrostátních případů. Navržená úprava v tomto směru nic nemění.

5. Kontrolní mechanismy

Návrh zákona nevytváří žádnou novou organizační strukturu, která by vyžadovala vytvoření nových kontrolních mechanismů. Kontrola je zajištěna systémem řádných a mimořádných opravných prostředků a formou dohledu vyššího státního zastupitelství nad nižším státním zastupitelstvím. Vedle toho se uplatní i principy odpovědnosti za kárná provinění u státních zástupců a soudců.

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navržená právní úprava přispívá k efektivnímu postihu trestné činnosti a tím přispívá i ke zvýšení vnitřní bezpečnosti v České republice. Evropský vyšetřovací příkaz vydaný jiným členským státem lze mimo jiné odmítnout uznat a vykonat z důvodu, že jeho výkon by mohl poškodit bezpečnostní zájmy České republiky, ohrozit zdroj informací nebo by mohl ohrozit nebo narušit výkon zpravodajské činnosti, tudíž navržená právní úprava dostatečně zohledňuje bezpečnostní zájmy České republiky.

Zvláštní část

K části první – změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

K bodu 1 (poznámka pod čarou č. 1)

V návaznosti na článek 48 odst. 3 Legislativních pravidel vlády je třeba poznámku pod čarou č. 1 obsahující výčet právních předpisů EU promítnutých do zákona č. 104/2013 Sb. doplnit také o citaci směrnice.

K bodům 2 až 4 (§ 48)

Z praktických zkušeností vyplynula potřeba umožnit změnu příslušnosti k vyřízení žádosti o právní pomoc v případě, že trestní řízení v cizině souvisí s trestním řízením vedeným v České republice, ve kterém není činné krajské, ale vrchní státní zastupitelství. V praxi se totiž poměrně často stává, že je vedeno paralelní vyšetřování totožných či souvisejících trestních věcí v několika státech EU současně. V těchto trestních věcech je typické, že je nezbytná velmi úzká přeshraniční spolupráce, komunikace a koordinace postupu tuzemských a zahraničních orgánů činných v trestním řízení. Obvykle je navázána neformální spolupráce s justičními orgány cizího státu, které vedou související trestní řízení (koordináční schůzky apod.), v jejímž rámci je předjednáno např. i zaslání žádosti o právní pomoc, avšak k vyřízení takové žádosti (a nově též k výkonu evropského vyšetřovacího příkazu) je příslušné pouze krajské státní zastupitelství, které však nemá znalost související trestní věci vedené v České republice a předchozích jednání s justičními orgány cizího státu se neúčastnilo. Jeví se proto jako nepraktické a neefektivní, aby související cizozemské žádosti o právní pomoc nemohlo vyřizovat příslušné tuzemské vrchní státní zastupitelství a cizozemské justiční orgány se musely v těchto věcech obracet pouze na tuzemská krajská (event. okresní) státní zastupitelství. Kromě toho tím dochází i k rozšíření okruhu osob, které se seznamují utajovanými či důvěrnými informacemi kromě orgánů, které vedou trestní řízení.

Navrhuje se proto umožnit změnu příslušnosti k vyřízení žádosti o právní pomoc z příslušného krajského státního zastupitelství na vrchní státní zastupitelství pro případ, že se tato žádost vztahuje k trestnímu řízení, jež souvisí s trestním řízením vedeným v České republice, ve kterém je činné vrchní státní zastupitelství. K takové změně může dojít pouze po předchozím souhlasu Nejvyššího státního zastupitelství jakožto ústředního orgánu pro právní pomoc, přičemž nejde o změnu příslušnosti k provedení celého trestního řízení, ale jen k vyřízení žádosti o právní pomoc.

K bodům 5 až 26 (§ 226 až 238)

Navržené změny reagují na skutečnost, že směrnice nahradila rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii, pokud jde o zajištění důkazních prostředků, a příslušná implementační ustanovení se tak omezují pouze na zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty za ně.

K bodu 27 - hlava XI

K § 357

V předmětném ustanovení se v souladu s článkem 1 a 3 směrnice vymezuje působnost hlavy XI upravující evropský vyšetřovací příkaz. Evropský vyšetřovací příkaz by měl být v zásadě použitelný na všechny typy úkonů právní pomoci prováděných za účelem opatření důkazu na území jiného členského státu EU pro účely trestního řízení nebo řízení v rámci tzv. správního práva trestního (srov. § 361). Z působnosti evropského vyšetřovacího příkazu

se výslovně vyjímají úkony právní pomoci prováděné za účelem opatření důkazu v rámci společných vyšetřovacích týmů na území členských států účastnících se týmu, a to jak podle Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie, tak podle rámcového rozhodnutí Rady 2002/465/SVV ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech, neboť přidanou hodnotou zřízení takového týmu je, že opatřené důkazy jsou dostupné členům týmu bez potřeby vydávat nějakou další žádost nebo příkaz.

Dále se výslovně zdůrazňuje, že se postupy v hlavě XI neužijí na přeshraniční doručování, kde se postupuje podle ustanovení zákona č. 104/2013 Sb. o právní pomoci a podle relevantních mezinárodních smluv, a na zajištění majetku pro jiné účely než důkazní (zajištění nároku poškozeného, zajištění výkonu peněžitého trestu, zajištění výkonu trestu propadnutí majetku, zajištění zabránění části majetku, zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti pro účely propadnutí a zabránění).

Ne zcela jednoznačně je ve směrnici řešena otázka, zda do působnosti směrnice spadá i přeshraniční sledování či nikoli, neboť některé státy považují tento institut za institut policejní spolupráce, naopak jiné státy jej považují za institut justiční spolupráce, přičemž směrnice tento institut v článku 3 ze své působnosti nevyklučuje, nicméně v bodu 9 preambule uvádí, že směrnice by se neměla vztahovat na přeshraniční sledování podle Úmluvy k provedení Schengenské dohody. Na implementačním workshopu pořádaném na úrovni Evropské unie k tomu zaznělo, že pokud stát považuje přeshraniční sledování za institut justiční spolupráce, pak by do rozsahu směrnice zahrnuto být mělo, tuto otázku je nicméně třeba řešit případ od případu, tj. pokud oba státy budou mít přeshraniční sledování upraveno jako institut policejní spolupráce, pak evropský vyšetřovací příkaz neužijí, pokud je naopak oba státy budou mít upraveno jako institut justiční spolupráce, pak evropský vyšetřovací příkaz užijí, a pokud je jeden stát bude mít upraven jako institut policejní spolupráce a druhý stát jako institut justiční spolupráce, pak se mají dohodnout a postupovat tak, aby to bylo co nejefektivnější, přičemž evropský vyšetřovací příkaz poskytuje více právních záruk a méně důvodů k odmítnutí, takže je výhodnější. V České republice je tento institut považován za institut justiční spolupráce, tj. je do působnosti směrnice zahrnut.

Ustanovení o právní pomoci upravená v části třetí hlavě I zákona č. 104/2013 Sb. se na postupy upravené v dílech 1 až 3 hlavy XI neužijí ani subsidiárně, s výjimkou ustanovení o příslušnosti, což se stanoví výslovným odkazem v § 360 odst. 1. V dílu IV je pak výslovným odkazem upraveno, která ustanovení o právní pomoci upravená v části třetí hlavě I zákona č. 104/2013 Sb. se použijí ve vztahu k některým v něm upraveným zvláštním úkonům právní pomoci.

Evropský vyšetřovací příkaz nelze uplatnit vůči Dánsku a Irsku (viz body 44 a 45 preambule směrnice).

K § 358

V tomto ustanovení se v souladu s články 1 a 2 směrnice vymezuje evropský vyšetřovací příkaz a orgány oprávněné jej vydat. Evropský vyšetřovací příkaz se vydává na formuláři stanoveném v příloze A směrnice. Formuláře v příslušných jazykových mutacích jsou pro české soudy a státní zastupitelství k dispozici na extranetu Ministerstva spravedlnosti a Nejvyššího státního zastupitelství. Předpokládá se, že instrukce ministerstva upravující právní styk s cizinou pro soudy bude v části věnované evropskému vyšetřovacímu příkazu obsahovat přímý odkaz na extranet ministerstva, kde jsou formuláře ke stažení, a pokyn obecné povahy Nejvyššího státního zástupce upravující právní styk s cizinou pro státní zastupitelství bude v části věnované evropskému vyšetřovacímu příkazu obsahovat přímý odkaz na extranet Nejvyššího státního zastupitelství, kde jsou formuláře ke stažení.

Vydat jej může buď justiční orgán (typicky soud, státní zástupce nebo vyšetřující soudce), nebo i jiný orgán, pokud je v daném řízení vybaven pravomocemi srovnatelnými s pravomocemi vyšetřujícího orgánu v trestním řízení, pokud jde o opatřování důkazů (např. policejní orgán), a pokud evropský vyšetřovací příkaz potvrdí (validuje) justiční orgán. Působnost orgánů příslušných k vydání evropského vyšetřovacího příkazu je stanovena obdobně jako u existujících nástrojů mezinárodní justiční spolupráce v této oblasti a jako u rámcového rozhodnutí o evropském důkazním příkazu. Evropský vyšetřovací příkaz musí být navíc vydán v trestním řízení nebo řízení v rámci tzv. správního práva trestního (viz § 361 a čl. 4 směrnice).

K § 359

V odstavci 1 je v návaznosti na článek 9 odst. 6 směrnice obsaženo obecné součinnostní ustanovení, kdy se vzhledem k tomu, že je zapotřebí zkoordinovat postup s jiným členským státem EU, stanoví, že je třeba postupovat ve spolupráci s příslušným orgánem jiného členského státu.

Dále je zde s ohledem na předpokládaný přímý styk upraveno obecné součinnostní ustanovení, podle něhož ústřední orgány (mezinárodní odbory MS a NSZ) poskytnou pomoc a podporu justičním orgánům ČR a příslušným orgánům jiných členských států, zejména při zjišťování orgánů příslušných k převzetí evropského vyšetřovacího příkazu a při zjišťování dalších informací.

S ohledem na to, že Evropská komise bude podle článku 37 směrnice zpracovávat zprávu o jejím uplatňování, lze předpokládat, že bude vyžadovat určité statistické údaje pro účely jejího zpracování, a proto se soudům, pokud jde o jejich činnost, stanoví povinnost poskytnout za tímto účelem potřebnou součinnost Ministerstvu spravedlnosti (na jeho žádost). Informace se předávají pouze v anonymizované podobě pro statistické účely.

K § 360

Vzhledem k tomu, že úkony prováděné na základě evropského vyšetřovacího příkazu jsou úkony, které jsou podle stávající právní úpravy prováděny v rámci právní pomoci podle části třetí hlavy I zákona č. 104/2013 Sb., popř. na základě příkazu k zajištění důkazního prostředku podle části páté hlavy III zákona č. 104/2013 Sb., navrhuje se stanovit příslušnost k postupům podle hlavy XI shodně s příslušností pro vyřízení a přijetí žádosti o právní pomoc, pokud v dílu 4 není stanovena zvláštní příslušnost ve vztahu k některému z tam uvedených úkonů. Shodné nastavení příslušnosti se jeví být praktické, neboť nedojde k zbytečnému tříštění působnosti justičních orgánů k úkonům stejného typu.

V souladu s článkem 7 odst. 6 směrnice se upravuje postup, pokud evropský vyšetřovací příkaz obdrží nepřislušný orgán. Povinnost potvrdit přijetí evropského vyšetřovacího příkazu na formuláři uvedeném v příloze B směrnice ve stanovené lhůtě má jak nepřislušný orgán, tak i příslušný orgán, kterému byl evropský vyšetřovací příkaz předán.

Smyslem tohoto potvrzení je zajištění základní informovanosti vydávajícího státu v krátké lhůtě – tj. že evropský vyšetřovací příkaz byl řádně doručen a zároveň, kdo je orgánem příslušným k jeho výkonu.

V souladu se zásadami justiční spolupráce se potvrzení o přijetí evropského vyšetřovacího příkazu nepřekládá do jiného jazyka.

K § 361

V daném ustanovení je v souladu s potřebou postupovat v oblasti justiční spolupráce co nejrychleji upraven zjednodušený postup v případě, že nejsou splněny ani základní podmínky

pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu na území České republiky, a tyto nedostatky nelze dodatečně zhojit, tj. že evropský vyšetřovací příkaz nebyl vydán k tomu oprávněným orgánem, byl vydán k jinému účelu než za účelem opatření důkazu, nebo byl vydán v jiném řízení, než ve kterém lze evropský vyšetřovací příkaz vydat – tj. byl vydán mimo rámec působnosti směrnice. Toto posouzení předchází vlastnímu posouzení podmínek, zda evropský vyšetřovací příkaz lze vykonat na území České republiky, jde o jakési předběžné prošetření základních kritérií pro jeho vydání v jiném členském státu. Vrácení evropského vyšetřovacího příkazu nebrání tomu, aby jiný členský stát zaslal nový evropský vyšetřovací příkaz splňující požadavky stanovené v souladu se směrnicí (čl. 1, 2 a 4).

K § 362

V daném ustanovení je v souladu s potřebou postupovat v oblasti justiční spolupráce co nejrychleji upraven zjednodušený postup v případě, že výkonu evropského vyšetřovacího příkazu brání určitá překážka, která sice není důvodem pro odmítnutí jeho výkonu, ale brání mu, přičemž může a nemusí být odstranitelná. Tento postup předchází vlastnímu posouzení důvodů pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu podle § 365.

Odstavec 1 implementuje články 3 a 6 odst. 1 směrnice, kdy se umožňuje justičnímu orgánu zpochybnit, že jsou dostatečně dodrženy určité procesní předpoklady pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu v jiném členském státu (zejména zásada přiměřenosti a subsidiarity), což reaguje na požadavek některých členských států při vyjednávání směrnice, že mnohdy jsou od nich vyžadovány úkony právní pomoci za účelem opatření důkazu za takových podmínek, za kterých by takové úkony vnitrostátně nikdy neprovedly. Vzhledem k tomu, že však vykonávající orgán není v zásadě povolán k tomu, aby detailně přezkoumával podmínky stanové právním řádem vydávajícího členského státu, mělo by jít spíše o výjimečný zcela flagrantní případ, přičemž stejně má „definitivní slovo“ orgán vydávajícího státu. Výsledný postup tak závisí na orgánu jiného členského státu, který buď evropský vyšetřovací příkaz vezme zpět, pokud výhrady uzná, nebo sdělí, že tyto výhrady nesdílí a pak justiční orgán není oprávněn z tohoto důvodu odmítnout evropský vyšetřovací příkaz vykonat.

V odstavci 2 a návazně v § 367 je promítnut článek 10 směrnice. Při provádění požadovaného úkonu právní pomoci je třeba vycházet primárně z právního řádu České republiky. Justiční orgán není povinen evropský vyšetřovací příkaz vykonat, pokud požadovaný úkon není českými trestními předpisy upraven, v takovém případě je výkon z podstaty věci nemožný (požadovaný úkon neexistuje). Druhým případem je případ, kdy takový úkon sice je v trestních předpisech České republiky upraven, ale v obdobném vnitrostátním případě by nemohl být proveden, např. proto, že je jeho použití omezeno jen na zákonem stanovený okruh trestný činů (typicky odposlech, agent). Podle preambule směrnice jde o případy, kdy požadovaný úkon podle práva vykonávajícího státu existuje, avšak jeho využití je možné pouze v určitých situacích, například pokud daný úkon může být proveden pouze v případě trestných činů s určitým stupněm závažnosti nebo vůči osobám, u nichž již existuje určitý stupeň podezření (např. až po sdělení obvinění), nebo pouze se souhlasem dotčené osoby.

V obou případech justiční orgán přednostně posoudí, zda nemůže požadovaného výsledku dosáhnout prostřednictvím jiného než požadovaného úkonu právní pomoci, který nicméně nesmí být invazivnější než požadovaný úkon (pokud by invazivnější byl, je třeba, aby jiný členský stát zaslal nový evropský vyšetřovací příkaz, ve kterém o takový úkon požádá). Pouze v případě, že požadovaného výsledku nelze podle trestního řádu dosáhnout použitím jiného úkonu, který není invazivnější než požadovaný, je na místě oznámení, že evropský vyšetřovací příkaz nelze vykonat. O tom je třeba učinit záznam ve spisu. Zároveň je taxativně stanoven okruh úkonů právní pomoci, které musí být vždy dostupné a u kterých nelze odmítnout výkon evropského vyšetřovacího příkazu z výše uvedených důvodů.

Odstavec 3 stanoví postup při odstraňování formálních, obsahových a jazykových nedostatků evropského vyšetřovacího příkazu. Pokud nejsou splněny požadované formální, obsahové nebo jazykové náležitosti evropského vyšetřovacího příkazu, justiční orgán vyzve orgán jiného členského státu k zjednání nápravy ve stanovené lhůtě a teprve v případě jeho další nečinnosti jej vyrozumí, že evropský vyšetřovací příkaz nelze vykonat.

V odstavci 4 je stanoven postup pro případ, že výkonu evropského vyšetřovacího příkazu brání jiná překážka, která není důvodem pro odmítnutí jeho výkonu (např. justiční orgán již v této fázi zjistí, že osoba, jež má být vyslechnuta, zemřela) a příslušný orgán jiného členského státu EU je nečinný nebo neuvede skutečnosti, které by umožnily jiný postup.

K § 363

V uvedeném ustanovení jsou vymezeny případy, ve kterých justiční orgán není oprávněn přezkoumávat trestnost jednání, pro které byl vydán evropský vyšetřovací příkaz, podle právního řádu České republiky pro účely posouzení, zda evropský vyšetřovací příkaz vydaný jiným členským státem vykoná či nikoli. Jde o případy trestných jednání, jež jsou uvedena v příloze D směrnice a která orgán jiného členského státu označí v oddílu G bodu 3 formuláře, na kterém se vydává evropský vyšetřovací příkaz, který je přílohou směrnice.

K § 364

Uvedené ustanovení v návaznosti na článek 12 směrnice stanoví justičnímu orgánu lhůtu pro posouzení, zda jsou splněny podmínky pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu (orgán jiného členského státu může v odůvodněných případech požadovat provedení takového posouzení v kratší lhůtě). Zvláštní lhůta pro posouzení těchto podmínek je uvedena v § 395 pro zajištění věci k důkazním účelům.

Přestože směrnice užívá stejně jako jiné nástroje vzájemné spolupráce založené na zásadě vzájemného uznávání pojem „uznání evropského vyšetřovacího příkazu“, v případě evropského vyšetřovacího příkazu je situace odlišná od rozhodování o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu upravených v jiných hlavách části páté zákona č. 104/2013 Sb. Evropský vyšetřovací příkaz je totiž ve své podstatě žádostí a má-li justiční spolupráce fungovat rychle a bez zbytečných formalit, bylo by vydávání zvláštního rozhodnutí o uznání evropského vyšetřovacího příkazu jednoznačným krokem ke zhoršení stávající praxe, kdy se právní pomoc poskytuje na základě žádosti, o které se nerozhoduje.

Ostatně na implementačním workshopu pořádaném ke směrnici ostatní státy i zástupci EK a EP na výslovný dotaz zástupců České republiky sdělily, že postup má být neformální, tj. že vykonávající stát přijme evropský vyšetřovací příkaz, podle článku 16 potvrdí jeho přijetí jinému členskému státu a nejsou-li dány důvody pro odmítnutí, tak jej vykoná. Podle článku 9 směrnice se tak má dít bez dalších formalit. Rozhodnutí může být vyžadováno v rámci výkonu evropského vyšetřovacího příkazu v případě, že provedení úkonu právní pomoci vnitrostátně vyžaduje rozhodnutí soudu (např. příkaz k povolení odposlechu nebo domovní prohlídka). Žádné další zvláštní rozhodnutí o uznání není třeba vydávat.

Vzhledem k uvedenému se nepředpokládá vydávání zvláštního rozhodnutí o uznání evropského vyšetřovacího příkazu, ale justiční orgán o posouzení splnění podmínek pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu sepíše záznam, kde uvede výsledek takového posouzení a v případě odmítnutí výkonu uvede důvody odmítnutí, pokud nepostupuje podle § 361 nebo 362.

V rámci tohoto posouzení justiční orgán přezkoumá, zda není dán důvod pro postup podle § 361, zda není dána některá z překážek bránících výkonu evropského vyšetřovacího příkazu uvedená v § 362 nebo zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí výkonu evropského

vyšetřovacího příkazu uvedený v § 365 a vyhodnotí si, zda jsou splněny všechny podmínky pro jeho výkon. Pokud nemá dostatek informací potřebných pro takové posouzení, neboť evropský vyšetřovací příkaz je v tomto směru neúplný, vyžádá si dodatkové informace podle § 362 odst. 3. Lhůta pro posouzení splnění podmínek pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu se staví po dobu, než jiný členský stát doplní požadované informace, neboť bez nich nelze dále postupovat. V případě, že justiční orgán neshledá důvod pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu a má všechny potřebné podklady pro jeho výkon (např. pro podání návrhu soudci na povolení požadovaného úkonu), lze přistoupit k výkonu. Skutečnost, že justiční orgán přistoupí k výkonu evropského vyšetřovacího orgánu, ještě neznamená, že výkon evropského vyšetřovacího příkazu bude úspěšný (je to obdobné jako při vyřizování žádosti o právní pomoc), kladným posouzením splnění podmínek pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu v požadované lhůtě není garantován pozitivní výsledek (např. soud úkon nepovolí nebo se nezjistí, kde pobývá osoba, jež má být vyslechnuta, věc, která má být zajištěna, nebude nalezena atd.).

Nelze-li stanovenou lhůtu dodržet, může být prodloužena až o 30 dnů, popř. orgán jiného členského státu může v návaznosti na vyrozumění od justičního orgánu, že splnění podmínek nelze posoudit v požadované lhůtě, vzít evropský vyšetřovací příkaz zpět.

Směrnice si od stanovení lhůt slibuje významný posun, pokud jde o efektivitu a rychlost justiční spolupráce. Jedná se nicméně pouze o pořádkové lhůty.

K § 365

V uvedeném ustanovení jsou v souladu s článkem 11 směrnice vymezeny důvody, ze kterých je možné odmítnout výkon evropského vyšetřovacího příkazu vydaného jiným členským státem. Jde o následující důvody:

Důvod uvedený v odst. 1 písm. a) je standardním důvodem, podle něhož výkon evropského vyšetřovacího příkazu brání překážka *rei iudicatae*. Preambule směrnice uvádí, že výkon evropského vyšetřovacího příkazu z tohoto důvodu by nemělo být možné odmítnout, pokud je jeho cílem stanovit případný rozpor se zásadou *ne bis in idem* nebo pokud vydávající orgán poskytne ujištění, že důkazy předané v důsledku výkonu evropského vyšetřovacího příkazu nebudou použity k trestnímu stíhání nebo postihu osoby, v jejíž věci již bylo pro stejné skutky vydáno v jiném členském státě pravomocné rozhodnutí.

Stejně tak dikce důvodu uvedeného v odst. 1 písm. b) je standardní užívanou dikcí, kdy výkon evropského vyšetřovacího příkazu brání skutečnost, že jednání, pro které byl vydán, není trestné podle právního řádu České republiky, pokud nejde o jednání, u něhož je takový přezkum ze zákona vyloučen – viz § 363. Tento důvod nelze uplatnit vůči úkonům právní pomoci uvedeným v § 362 odst. 2 písm. a) až e).

Důvod uvedený v odst. 1 písm. c) se týká imunity nebo výsady uplatňující se podle práva vykonávajícího státu (České republiky) nebo podle mezinárodního práva. Pokud je taková výsada nebo imunita odstranitelnou překážkou, justiční orgán rozhodne o odložení výkonu evropského vyšetřovacího příkazu a učiní potřebné kroky k odstranění této překážky (srov. odst. 4).

Důvod uvedený v odst. 1 písm. d) se týká toho, že evropský vyšetřovací příkaz může být vydán i v řízení v rámci tzv. správního práva trestního, kde je dán větší prostor pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu, než kdyby byl vydán v řízení trestním, v tom směru, že evropský vyšetřovací příkaz nemusí být vykonán, pokud by požadovaný úkon právní pomoci nebylo možné provést v trestním řízení v obdobném vnitrostátním případě.

V odst. 1 písmenu e) je uveden důvod související s tím, že skutek nebyl spáchán na území dotčeného jiného členského státu, ale naopak byl zcela nebo zčásti spáchán na území České republiky, přičemž podle českého právního řádu nejde o trestný čin. Je tedy naplněna působnost českého trestního zákona na základě teritoriality, přičemž by takový skutek nebyl stíhán, protože nenaplnuje znaky trestného činu.

Důvod uvedený v odstavci 1 písm. f) umožňuje odmítnout výkon evropského vyšetřovacího příkazu v konkrétním případě z důvodu ochrany bezpečnostních zájmů, ochrany zdroje informací nebo zpravodajské činnosti.

Důvod uvedený v odstavci 1 písm. g) se vztahuje k mezinárodním závazkům České republiky v oblasti ochrany základních lidských práv a svobod, jež vyplývají ze Smlouvy o Evropské unii nebo z Listiny základních práv EU.

V odstavci 3 se upravuje konzultační povinnost před definitivním odmítnutím výkonu evropského vyšetřovacího příkazu z vymezených důvodů.

Odstavec 4 v návaznosti na odst. 1 písm. c) upravuje postup směřující k odstranění překážky v podobě výsady nebo imunity a postup při pochybnostech o rozsahu takové výsady nebo imunity.

V odstavci 5 je pak v návaznosti na článek 16 odst. 3 směrnice upravena informační povinnost vůči příslušnému orgánu jiného členského státu (záznam o odmítnutí je třeba sepsat ve lhůtě uvedené v § 364).

K § 366

V daném ustanovení je upraven postup v případě, že justiční orgán vyhodnotí, že jsou splněny podmínky pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu. V takovém případě o tom musí ve lhůtě uvedené v § 364 sepsat záznam. Pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu je stanovena lhůta 90 dnů od sepsání tohoto záznamu. Orgán jiného členského státu má také možnost požadovat v evropském vyšetřovacím příkazu, aby určitý úkon právní pomoci byl proveden v kratší lhůtě nebo k určitému datu (takový požadavek musí být odůvodněn), což může mít význam např. při potřebě provést domovní prohlídky souběžně na více místech. V případě, že je požadován důkaz, který má justiční orgán již k dispozici, je třeba jej předat neprodleně po sepsání záznamu. Nelze-li stanovenou nebo požadovanou lhůtu nebo čas pro provedení úkonu dodržet, může být prodloužena na dohodnutou dobu, popř. orgán jiného členského státu může v návaznosti na vyrozumění od justičního orgánu, že evropský vyšetřovací příkaz nelze vykonat v požadované lhůtě nebo k požadovanému datu, vzít evropský vyšetřovací příkaz zpět. Uvedené lhůty jsou nicméně pořádkovými lhůtami.

Je-li dán důvod pro odložení výkonu evropského vyšetřovacího příkazu, justiční orgán po sepsání záznamu výkon (opatření) odloží a vyrozumí o tom orgán jiného členského státu podle § 369.

Evropský vyšetřovací příkaz justiční orgán vykoná buď sám, případně za součinnosti policejního orgánu, nebo v případě, že se pro provedení úkonu vyžaduje ve fázi přípravného řízení povolení, souhlas nebo příkaz soudce či ve fázi v řízení před soudem soudu vyššího stupně, pak podá k příslušnému soudu odůvodněný návrh (např. na povolení odposlechu, vydání příkazu k domovní prohlídce, souhlasu s otevřením zásilky). Soudce před vydáním příkazu, povolení nebo před udělením souhlasu s provedením požadovaného úkonu přezkoumá, zda jsou splněny podmínky pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu a pro vydání příkazu, povolení nebo udělení souhlasu, přičemž může dospět i k jinému závěru než justiční orgán. V takovém případě justiční orgán neprodleně informuje orgán jiného členského státu, že z tohoto důvodu nelze evropský vyšetřovací příkaz úspěšně vykonat.

V odstavci 2 se v návaznosti na článek 9 odst. 2 směrnice upravuje požadavek, podle kterého mají být na žádost orgánu jiného členského státu zohledněny jeho procesní požadavky, pokud nejsou v rozporu se základními právními zásadami České republiky, což je ostatně obvyklé i pro stávající postupy v oblasti právní pomoci. Základními právními zásadami jsou zásady vyplývající z ústavních předpisů a z § 2 trestního řádu, kdy je třeba zejména dodržet požadavky plynoucí z práva osoby na spravedlivý proces (např. právo obviněného nevypovídat, právo na obhájce, zákaz sugestivních a kapciózních otázek).

Nelze-li stanovené požadavky dodržet, je třeba informovat orgán jiného členského státu, který zváží další postup a může případně vzít evropský vyšetřovací příkaz zpět. Jinak se výkon řídí příslušnými ustanoveními trestního řádu.

Odstavec 3 reaguje na potřebu zajistit „důvěrný“ charakter trestního řízení zejména v jeho počáteční fázi, kdy by mohlo dojít k zmaření jeho účelu, pokud by se určité osoby dozvěděly o tom, že je prováděn konkrétní úkon trestního řízení. Má-li justiční orgán poznatky, že by při provádění požadovaného úkonu právní pomoci mohlo dojít k ohrožení důvěrnosti řízení vedeného v jiném státu (např. z důvodu napojení osob, jejichž součinnost je při úkonu požadována, na podezřelého), předá je neprodleně orgánu jiného členského státu, aby zvážil další postup a případně vzal evropský vyšetřovací příkaz zpět.

Podle odstavce 4 pak justiční orgán může navrhnout orgánu jiného členského státu provedení dalších souvisejících úkonů právní pomoci, pokud je na základě svých poznatků považuje za vhodné provést za účelem splnění sledovaného cíle. Orgán jiného členského státu může návazně zaslat doplňkový evropský vyšetřovací příkaz (oddíl D formuláře), u něhož již není třeba opětovně přezkoumávat všechny podmínky pro jeho výkon, ale pouze ty, které se vztahují výlučně k danému typu úkonu právní pomoci (např. pokud jde o úkon, který lze podle trestního řádu povolit jen u vymezeného okruhu trestných činů).

Odstavec 7 řeší postup v případě, kdy jiný stát již provedení úkonu právní pomoci nepožaduje nebo nemůže požadovat. Ohledně již opatřených důkazů se postupuje obdobně jako v případě, kdy jich již není zapotřebí pro další řízení (např. u zajištěných věcí pro důkazní účely se postupuje podle § 80 až 81b tr. ř.).

K § 367

Toto ustanovení v návaznosti na článek 10 směrnice uvádí, kdy má být užit jiný než požadovaný úkon právní pomoci, kdy jde v zásadě o tři následující situace:

- pokud požadovaný úkon právní pomoci není v trestně procesních předpisech České republiky vůbec upraven, ale sledovaného cíle lze dosáhnout s pomocí jiného úkonu, který není invazivnější než požadovaný úkon,
- pokud požadovaný úkon právní pomoci sice je upraven v trestně procesních předpisech České republiky, ale jeho použití je omezeno na kategorii vybraných trestných činů (vyjmenované trestné činy, nebo určitá výše trestní sazby, např. odposlech), přičemž trestný čin, pro který byl evropský vyšetřovací příkaz vydán, nespadá do této kategorie, ale sledovaného cíle lze dosáhnout s pomocí jiného úkonu, který není invazivnější než požadovaný úkon,
- pokud lze sledovaného cíle lze dosáhnout s pomocí jiného úkonu, který je méně invazivní než požadovaný úkon právní pomoci.

Použití jiného úkonu v případech uvedených v první a druhé odrážce je vyloučeno ve vztahu k úkonům, které mají být podle § 362 odst. 2 písm. a) až e) vždy dostupné.

Před vykonáním evropského vyšetřovacího úkonu prostřednictvím jiného než požadovaného úkonu právní pomoci je třeba o tom jiný členský stát vyrozumět, aby mohl zvážit další postup.

K § 368

Dané ustanovení upravuje otázky související s přítomností zástupců orgánu jiného členského státu na území České republiky. Zástupci orgánu jiného členského státu mohou na území České republiky působit při provádění úkonu právní pomoci na základě takového požadavku, který jiný členský stát uvede v evropském vyšetřovacím příkazu (oddíl I. 2. formuláře, případně na základě samostatné žádosti), mohou zde ale pobývat např. i při přeshraničním sledování nebo při provádění skrytého vyšetřování či jiných přeshraničních operací.

Uvedené ustanovení řeší přítomnost zástupců orgánu jiného členského státu při úkonu právní pomoci, který jiný členský stát požaduje provést, pokud tento stát požádal o to, aby se úkonu mohli účastnit jeho zástupci. Účastní-li se zástupci orgánu jiného členského státu provádění úkonu právní pomoci, je k účasti v souladu se zásadou státní suverenity zapotřebí souhlas justičního orgánu, důvody pro odmítnutí jejich účasti jsou nicméně limitované. Zástupci jiného členského státu zde nevykonávají žádné pravomoci, mohou nicméně klást vyslýchané osobě otázky, pokud nejsou v rozporu s pravidly upravenými trestním řádem (zákaz kapiózních a sugestivních otázek).

Vzhledem ke skutečnosti, že při provádění určitých typů úkonů (např. výslechy) je zapotřebí připustit účast dalších osob (typicky obhájce obviněného), připouští se i možnost jejich účasti při úkonu právní pomoci, což navazuje na potřebu dodržet určité formální náležitosti a postupy při úkonu (oddíl I. 1. formuláře).

K § 369

Předmětné ustanovení umožňuje ze standardních důvodů odložit výkon evropského vyšetřovacího příkazu v případě, že by jeho výkon mohl narušit probíhající trestní řízení v České republice nebo je potřebný pro účely jiného řízení vedeného v České republice nebo jiném státu – ve druhém případě nicméně může být důkaz do jiného členského státu dočasně předán na dohodnutou dobu podle § 371 odst. 4, pokud je to možné.

K § 370

Ustanovení obsahuje v návaznosti na článek 14 úpravu opravných prostředků proti nařízení/povolení úkonu právní pomoci v České republice na základě evropského vyšetřovacího příkazu vydaného jiným členským státem. Základní zásada uvedená v článku 14 směrnice je, že dotčená osoba má mít k dispozici stejné opravné prostředky, jako kdyby byl úkon nařízen/povolen v obdobném vnitrostátním případě, tímto opravným prostředkem nicméně nelze napadat věcné důvody, pro které byl vydán evropský vyšetřovací příkaz (ty lze napadat jen ve vydávajícím státě). Stávající trestní předpisy České republiky neumožňují dotčené osobě napadat opravným prostředkem nařízení nebo povolení v zásadě žádného z úkonů, které přicházejí v úvahu, nicméně protože do budoucna nelze vyloučit, že nedojde ke změně, je předmětný článek směrnice implementován.

K § 371

Upravuje se předání věci sloužící k důkazním účelům do jiného členského státu, který vydal evropský vyšetřovací příkaz. Takovou věc je třeba předat do jiného členského státu co nejdříve je to možné. Požadavek na její zpětné vrácení, nebude-li ji jiný členský stát již potřebovat, se navrhuje implementovat jen vůči věcem vydaným nebo odňatým podle § 78 a 79 tr. ř. z důvodu práv třetích osob k nim, které mohou žádat jejich vrácení nebo vydání podle § 80 tr. ř. (v případě, že tomu práva třetích osob nebrání, lze se práva na vrácení věci vzdát). Ve vztahu k jiným typům věcí se nejvíe být takový požadavek potřebný. Pokud o to

jiný členský stát požádá v evropském vyšetřovacím příkazu (formulář výslovně neobsahuje takovou kolonku, takový požadavek lze uplatnit v oddílu I. 2., případně H), opatřená věc sloužící k důkazním účelům se předá přímo zástupci orgánu jiného členského státu, který se účastnil úkonu právní pomoci za účelem jejího opatření (pokud není dána překážka českými právními předpisy).

Odstavec 2 míří na případy, kdy by se o povolení nebo nařízení úkonu právní pomoci rozhodovalo formou rozhodnutí, proti němuž je přípustný opravný prostředek, což, jak již bylo uvedeno, je v současné době prázdná množina případů.

V odstavci 4 je upravena možnost dohodnout se s jiným členským státem, který v evropském vyšetřovacím příkazu požaduje předání věci k důkazním účelům, v případě, že je této věci třeba pro účely jiného řízení, na jejím dočasném předání na omezenou dobu – takový postup však vždy musí odsouhlasit příslušný orgán, který jiné řízení vede.

K § 372

V daném ustanovení je upravena v návaznosti na článek 18 směrnice odpovědnost zástupců orgánů jiného členského státu za škodu, kterou způsobí během svého pobytu na území České republiky, přičemž tato úprava vychází z obdobných ustanovení obsažených v Úmluvě 2000 a Schengenské prováděcí dohodě. Jiný členský stát odpovídá za veškerou škodu, kterou jeho zástupci při svém pobytu na území České republiky způsobí, přičemž v první fázi uhradí tuto škodu Česká republika podle svých předpisů tak, jako kdyby jí způsobily její úřední osoby (podle zákona č. 82/1998 Sb.). Vůči jinému členskému státu pak Ministerstvo spravedlnosti uplatní regres, přičemž je oprávněno žádat vše, co vyplatilo. Po jiném členském státu však nelze žádat úhradu škody, která vznikla České republice. Promlčení nároku na regresní úhradu se v tomto případě řídí právními předpisy jiného členského státu.

Z hlediska trestní odpovědnosti se užije § 127 odst. 3 tr. zák.

K § 373

Ustanovení o nákladech v návaznosti na článek 21 směrnice vymezuje postup při úhradě nákladů. Obecným pravidlem je, že náklady hradí vykonávající stát – tj. Česká republika. Je však třeba zohlednit případy, kdy výkonem evropského vyšetřovacího příkazu vzniknou vykonávajícímu státu mimořádně vysoké náklady (např. složité znalecké posudky, rozsáhlé policejní operace nebo sledování během dlouhého časového období). V takovém případě je dána možnost požadovat po jiném členském státu spoluúcast na úhradě těchto nákladů v dohodnutém rozsahu. Pokud dohody není docíleno, může orgán jiného členského státu vzít evropský vyšetřovací příkaz zpět. Ponechá-li jej v platnosti, pak je jiný členský stát povinen se na úhradě těchto mimořádně vysokých nákladů podílet. Posouzení, zda se jedná o mimořádně vysoké náklady, může být předmětem konzultace, nicméně rozhodující slovo má vykonávající stát, tj. Česká republika. Vzhledem k tomu, že postup při úhradě takových nákladů je pro právní pomoc upraven v § 55 zákona č. 104/2013 Sb., kdy konečné slovo má Ministerstvo spravedlnosti jako správce příslušné rozpočtové kapitoly, v tomto ustanovení se na uvedené ustanovení odkazuje, neboť je žádoucí zachovat shodný postup.

K § 374

V odstavci 1 je stanovena příslušnost k vydání evropského vyšetřovacího příkazu.

V odstavcích 2 a 3 se vymezují formální a obsahové náležitosti evropského vyšetřovacího příkazu a oprávnění justičních orgánů České republiky tento příkaz vydávat.

V odstavci 3 jsou stanoveny podmínky, za kterých může být evropský vyšetřovací příkaz vydán. Požadovaný úkon právní pomoci má být přiměřený závažnosti skutku, pro který se

řízení vede, přiměřený sledovanému účelu (zásada přiměřenosti) a takový úkon má být možné povolit/nařídit/provést za těchto podmínek i vnitrostátně na území České republiky. V preambuli směrnice se k těmto podmínkám uvádí, že evropský vyšetřovací příkaz by měl být využit, pokud se provedení požadovaného úkonu za účelem opatření důkazu jeví být v daném případě jako přiměřené, vhodné a použitelné. Justiční orgán by měl posoudit, zda opatření důkazu daným úkonem je nezbytné a přiměřené ve vztahu k účelu daného řízení, že je zvolený úkon nezbytný a přiměřený pro opatření požadovaného důkazu a že by měl být prostřednictvím vydání evropského vyšetřovacího příkazu zapojen do opatření takového důkazu jiný členský stát.

O vydání evropského vyšetřovacího příkazu může požádat též obviněný nebo jeho obhájce; nejde nicméně o jakési samostatné právo požadovat jeho vydání, ale toto právo se odvíjí od práva obviněného a jeho obhájce požadovat, resp. navrhopvat orgánu činnému v trestním řízení opatření určitých důkazů. Justiční orgán tak návrh na vydání evropského vyšetřovacího příkazu posoudí stejně, jako by se jednalo o návrh na opatření důkazu na území České republiky.

V případě, že justiční orgán zaslal do jiného členského státu evropský vyšetřovací příkaz a na základě upozornění tohoto státu nebo na základě vlastních poznatků zjistí, že je v tomto členském státě zapotřebí provést pro účely stejného trestního řízení ještě další úkony právní pomoci za účelem opatření důkazu, uvede v nově vydaném evropském vyšetřovacím příkazu v oddílu D formuláře, že tento evropský vyšetřovací příkaz doplňuje ten dřívější (uvede, kdy a pod jakou spisovou značkou byl ten dřívější vydán a případně zaslán do jiného státu). Tento postup slouží k zajištění informovanosti jiného členského státu a ke koordinaci postupů.

K § 375

Justiční orgán zašle evropský vyšetřovací příkaz do jiného členského státu, kde má být úkon právní pomoci proveden, pro zaslání může využít všech způsobů upravených v zákoně o mezinárodní justiční spolupráci, přičemž zvolí ten nejefektivnější způsob (§ 8 odst. 3 až 6, hlava II a hlava III zákona č. 104/2013 Sb.). Doplnkový evropský vyšetřovací příkaz může jinému členskému státu předat i zástupce orgánu České republiky, který se na území tohoto členského státu účastní provádění úkonu právní pomoci.

V odstavci 2 se upravuje povinnost justičního orgánu poskytnout orgánu jiného členského státu potřebné informace pro zajištění úspěšného výkonu evropského vyšetřovacího příkazu.

K § 376

V tomto ustanovení se vymezují případy, kdy justiční orgán může evropský vyšetřovací příkaz odvolat. Důvodem je zejména to, že jiný členský stát není schopen zajistit požadovaný způsob a čas výkonu evropského vyšetřovacího příkazu (druh požadovaného úkonu právní pomoci, lhůtu, datum, důvěrnost provedení takového úkonu, postupy a náležitosti, které je třeba dodržet při jeho provedení aj.), přičemž jiným členským státem nabízený způsob provedení úkonu není pro justiční orgán dostačující (např. by vedl k zmaření důkazní hodnoty, k nepřijetí důkazu v trestním řízení, k nežádoucímu informování zájmové osoby, k přílišným průtahům v řízení). Nejvhodnější postup si justiční orgán vždy musí zvážit, a to i s ohledem na význam požadovaného důkazu. Dalším důvodem je, že nastala určitá překážka na straně České republiky, např. justiční orgán na základě vlastních poznatků nebo v návaznosti na vyjádření orgánu jiného členského státu dodatečně shledal, že nejsou splněny věcné podmínky pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu (např. došlo ke změně právní kvalifikace a nová kvalifikace neumožňuje využití daného úkonu právní pomoci) nebo došlo ke skončení trestního řízení anebo opatření důkazu již není z jiných důvodů potřebné nebo účelné (např. se osoba k činu doznala a justiční orgán již má dostatek potřebných

důkazů). Evropský vyšetřovací příkaz se odvolá rovněž tehdy, pokud nedojde k dohodě s jiným členským státem ohledně úhrady mimořádně vysokých nákladů spojených s výkonem evropského vyšetřovacího příkazu.

K § 377

V návaznosti na článek 12 směrnice se upravuje možnost prodloužení lhůty pro posouzení podmínek pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu (uznání) a pro jeho výkon. Standardní lhůta pro „uznání“ je 30 dnů od jeho obdržení příslušným orgánem jiného členského státu - kratší lhůta je uvedena v § 395 pro zajištění věci k důkazním účelům. Pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu je pak standardní lhůta 90 dnů od „uznání“. Justiční orgán má nicméně možnost požadovat v evropském vyšetřovacím příkazu, aby určitý úkon právní pomoci byl proveden v kratší lhůtě nebo k určitému datu (takový požadavek musí být odůvodněn), což může mít význam např. při potřebě provést domovní prohlídky souběžně na více místech. V případě, že je požadován důkaz, který má orgán jiného členského státu již k dispozici, měl by jej předat neprodleně po „uznání“. Nelze-li stanovenou nebo požadovanou lhůtu nebo čas pro provedení úkonu právní pomoci dodržet, může být prodloužena na dohodnutou dobu, popř. justiční orgán může v návaznosti na vyrozumění od orgánu jiného členského státu, že evropský vyšetřovací příkaz nelze „uznat“ nebo vykonat v požadované lhůtě nebo k požadovanému datu, vzít evropský vyšetřovací příkaz zpět.

K § 378

V návaznosti na článek 13 směrnice se upravuje převzetí věci sloužících k důkazním účelům. Má-li věc převzít přímo v jiném členském státě zástupce orgánu České republiky, který se tam účastní úkonu právní pomoci, je třeba tento požadavek uvést ve formuláři evropského vyšetřovacího příkazu (není tam výslovná kolonka, lze uvést v oddílu I. 2. nebo v oddílu C či oddílu týkajícím se zvláštního úkonu právní pomoci, případně ve zbytkovém oddílu D).

V odstavci 2 je upravena možnost žádat o dočasné předání věci k důkazním účelům do České republiky na dohodnutou dobu, aby nedošlo k průtahům a bylo možné zajistit rychlý průběh trestního řízení, je-li to možné.

Věci sloužící k důkazním účelům opatřené jiným členským státem se předají do České republiky, nejde-li o případ, kdy je věc zajištěna podle § 394 a není třeba její neprodlené předání (vzhledem k tomu, že v tomto případě jde v zásadě o věcné a listinné důkazy, lze si těžko představit případ, kdy by stačilo jejich zajištění, aniž by vůbec došlo k jejich předání do České republiky). Požádal-li jiný členský stát o jejich vrácení, je třeba je vrátit neprodleně poté, co jich již nebude třeba pro účely trestního řízení vedeného v České republice.

K § 379

V tomto ustanovení je upravena v návaznosti na článek 18 směrnice odpovědnost České republiky za škodu, kterou způsobí zástupci orgánu České republiky během svého pobytu na území jiného členského státu, přičemž tato úprava vychází z obdobných ustanovení obsažených v Úmluvě 2000 a Schengenské prováděcí dohodě. Česká republika odpovídá za škodu, kterou její zástupci při svém pobytu na území jiného členského státu způsobí, přičemž v první fázi uhradí tuto škodu jiný členský stát podle svých předpisů tak, jako kdyby jí způsobily jeho úřední osoby. Následně vůči České republice uplatní regres, přičemž je oprávněn žádat vše, co vyplatil. K regresní úhradě je příslušné Ministerstvo spravedlnosti, které pak má regres vůči osobám, které škodu způsobily. Jiný členský stát však není oprávněn žádat úhradu škody, která vznikla pouze tomuto státu. Skutečnost, že ministerstvo žádost jiného členského státu odmítne z důvodu nedostatečných obsahových náležitostí, které jiný členský stát nedoplnil ani po výzvě ministerstva, nebrání tomu, aby jiný členský stát podal žádost novou, kde vytykané nedostatky odstraní. Odmítnutí žádosti netvoří překážku věci

pravomocně rozhodnuté. Promlčení nároku jiného členského státu na regresní úhradu se řídí předpisy České republiky.

Z hlediska trestní odpovědnosti zástupců orgánu České republiky se užití trestní předpisy jiného členského státu, přičemž jsou-li úředními osobami v České republice, tak by měli mít stejné postavení jako úřední osoby jiného členského státu, pokud jde o trestné činy spáchané úředními osobami nebo vůči nim. Vedle toho se uplatní i zásady pro působnost českých trestních předpisů (zejména zásada personality).

K § 380

Ustanovení o nákladech v návaznosti na článek 21 směrnice vymezuje postup při úhradě nákladů. Obecným pravidlem je, že náklady hradí vykonávající stát – tj. jiný členský stát. Je však třeba zohlednit případy, kdy výkonem evropského vyšetřovacího příkazu vzniknou vykonávajícímu státu mimořádně vysoké náklady (např. složité znalecké posudky, rozsáhlé policejní operace nebo sledováním během dlouhého časového období). V takovém případě může jiný členský stát požadovat po justičním orgánu spoluúčast na úhradě těchto nákladů v dohodnutém rozsahu. Pokud dohody není docíleno, může justiční orgán vzít evropský vyšetřovací příkaz zpět. Ponechá-li jej v platnosti, pak je Česká republika povinna se na úhradě těchto mimořádně vysokých nákladů podílet. Posouzení, zda se jedná o mimořádně vysoké náklady, může být předmětem konzultace, nicméně rozhodující slovo má vykonávající stát. Vzhledem k tomu, že postup při úhradě takových nákladů v oblasti právní pomoci je již upraven v § 46 zákona č. 104/2013 Sb., kdy konečné slovo má Ministerstvo spravedlnosti jako správce příslušné rozpočtové kapitoly, v tomto ustanovení se na uvedené ustanovení pouze odkazuje, neboť je žádoucí zachovat jednotný postup.

K § 381

Uvedené ustanovení obsahuje v odstavcích 1, 2 a 4 určitá specifika týkající se dočasného předání osoby, která je v jiném členském státě zbavena osobní svobody, do České republiky k provedení určitého úkonu za účelem opatření důkazu pro trestní řízení vedené v České republice (výslech, rekognice) na základě evropského vyšetřovacího příkazu vydaného justičním orgánem. Jinak se obdobně užije § 69 odst. 2 až 5, který tento úkon upravuje v rámci ustanovení o právní pomoci a stanoví postup po převzetí osoby do České republiky a při jejím vrácení, zejména pokud jde o vazbu osoby.

Z dočasného předání podle odstavce 1 je vedle obviněného vyloučen i podezřelý, neboť dočasné předání obou kategorií osob se řídí ustanoveními o předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu (k tomu viz bod 25 preambule směrnice).

Justiční orgán poskytne orgánu jiného členského státu ujištění, že osoba bude po dobu dočasného předání na území České republiky ve vazbě, pokud jiný členský stát takové ujištění vyžaduje. Vyžaduje-li to jiný členský stát, poskytne mu i ujištění ohledně uplatnění omezení vyplývajících z důvodu omezení svobody na jeho území vůči dočasně přebírané osobě (např. omezení kontaktu s některými osobami v případě koluzní vazby), jakož i další ujištění týkající se bezpečnostních opatření nebo potřeby zohlednit zdravotní stav osoby. Taková omezení nesmí být nicméně v rozporu s právními předpisy České republiky.

Po dobu dočasného převzetí z jiného členského státu je osoba v obligatorní vazbě, na kterou se nepoužijí ustanovení trestního řádu. O této obligatorní vazbě se rozhoduje usnesením, proti němuž není stížnost přípustná, ještě před dočasným předáním osoby, tj. bez jejího předchozího výsledku, a to nikoli výrokem, že se osoba bere do vazby, ale že po dobu dočasného předání bude ve vazbě. Je tomu tak proto, že titul k omezení osobní svobody se odvíjí od trestního řízení v jiném členském státě a Česká republika je povinna respektovat ujištění dané tomuto státu, že osoba bude po dobu dočasného předání ve vazbě.

Osoba může být v průběhu dočasného převzetí propuštěna z obligatorní vazby pouze na žádost jiného členského státu.

V odstavci 2 je v návaznosti na článek 22 odst. 8 a 9 upravena zásada speciality.

Na rozdíl od obecné úpravy nákladů v tomto případě nese náklady spojené s dočasným převzetím osoby a jejím vrácením Česká republika.

Pokud je dočasně přebíraná osoba provázena přes území třetího státu, postupuje se při podání žádosti o povolení průvozu podle § 141.

V odstavci 7 je pak upraven případ, kdy je za účasti osoby, která je omezena na osobní svobodě v jiném členském státě, zapotřebí provést na území České republiky určitý úkon pro potřeby trestního řízení vedeného v jiném členském státě (např. je třeba provést rekonstrukci za účasti této osoby). Evropský vyšetřovací příkaz za tímto účelem vydává jiný členský stát, jeho výkon justiční orgán odmítne kromě obecných důvodů také z důvodu, že s tím dotčená osoba nesouhlasí. Při převzetí se postupuje v zásadě obdobně jako v případě, kdy je osoba dočasně přebírána pro potřeby trestního řízení vedeného v České republice s tím rozdílem, že Česká republika je vykonávajícím státem a od toho se odvíjí příslušnost justičního orgánu, a že náklady spojené s dočasným předáním osoby a jejím vrácením do jiného členského státu nese jiný členský stát. Tento postup lze uplatnit i vůči podezřelému a obviněnému.

K § 382

V odstavcích 1 až 3 je upraveno dočasné předání osoby, která je v České republice omezena na osobní svobodě, do jiného členského státu na základě jím vydaného evropského vyšetřovacího příkazu. V odstavci 1 je nad rámec obecných důvodů upraven další důvod pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu, tj. skutečnost, že osoba s dočasným předáním do jiného členského státu nesouhlasí (v případě, že je její svéprávnost omezena, za ni souhlas uděluje nebo odmítá její opatrovník nebo zákonný zástupce). Důvod pro odmítnutí uvedený v článku 22 odst. 2 písm. b) směrnice, že dočasné předání by vedlo k prodloužení doby, po kterou má být osoba omezena na osobní svobodě, není třeba implementovat, neboť s ohledem na § 70 odst. 3 zákona č. 104/2013 Sb., podle něhož nepřerušuje dočasné předání výkon vazby nebo nepodmíněného trestu odnětí svobody, nemůže takový případ nastat.

Dočasné předání na základě evropského vyšetřovacího příkazu podle odstavců 1 se neuplatní vůči obviněnému a podezřelému, neboť dočasné předání obou kategorií osob se řídí ustanoveními o předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu (k tomu viz bod 25 preambule směrnice).

V odstavci 2 je v návaznosti na článek 22 odst. 5 směrnice upraven obsah ujištění, které je třeba si vyžádat od jiného členského státu. Při dočasném předání osoby se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení upravujících dočasné předání osoby v rámci právní pomoci podle části třetí hlavy I zákona č. 104/2013 Sb.

V odstavci 4 pak upraven případ, kdy je za účasti osoby, která je omezena na osobní svobodě v České republice, zapotřebí provést na území jiného členského státu určitý úkon pro potřeby trestního řízení vedeného v České republice (např. je třeba provést rekonstrukci za účasti této osoby). Evropský vyšetřovací příkaz za tímto účelem vydává justiční orgán. Při předání osoby do jiného členského státu se postupuje v zásadě obdobně jako v případě, kdy je osoba dočasně předávána pro potřeby trestního řízení vedeného v jiném členském státě s tím rozdílem, že náklady spojené s dočasným předáním osoby a jejím vrácením nese Česká republika. Tento postup lze uplatnit i vůči podezřelému a obviněnému.

K § 383

Toto ustanovení upravuje výslech osoby v jiném členském státě prostřednictvím videokonferenčního zařízení (technické zařízení pro přenos obrazu a zvuku – viz leg. zkratka v § 57 odst. 1) a telefonu v návaznosti na články 24 a 25 směrnice, které vycházejí z Úmluvy 2000. Podezřelého nebo obviněného lze vyslechnout prostřednictvím videokonferenčního zařízení jen v případě, že s tímto způsobem provedení výslechu souhlasí (absence souhlasu může být důvodem odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu). V případě telefonu je tato možnost omezena jen na osobu v postavení svědka nebo znalce a zároveň je tento způsob výslechu subsidiární k osobnímu výslechu a výslechu prostřednictvím videokonferenčního zařízení. Osobu není vhodné vyslýchat osobně např., pokud jde o seniora nebo o osobu se špatným zdravotním stavem. Osobu není možné vyslýchat osobně např., pokud by se vyslýchaná osoba vystavila vážnému nebezpečí, kdyby se dostavila na území vydávajícího státu. Provedení výslechu prostřednictvím videokonferenčního zařízení budou bránit zpravidla technické důvody, může ale jít i o důvod potřeby utajení podoby vyslýchané osoby.

Směrnice výslovně v preambuli zdůrazňuje, že výslech podezřelého nebo obviněného prostřednictvím videokonferenčního zařízení může být vhodný alternativní způsob k jeho předání na základě evropského zatýkacího rozkazu.

Justiční orgán dohodne s příslušným orgánem jiného členského státu opatření spojená s výslechem prováděným tímto způsobem (např. technické podmínky, čas, utajení totožnosti, zajištění tlumočnicka). Upravuje se i možnost zapůjčení potřebného zařízení do jiného státu. Výslech provádí justiční orgán nebo je prováděn policejním orgánem pod jeho vedením způsobem upraveným v trestním řádu, je však třeba dbát na to, aby nedošlo k porušení základních zásad právního řádu jiného členského státu, jejichž respektování dozoruje orgán jiného členského státu. Nelze-li jeho požadavkům vyhovět a nelze-li dosáhnout dohody ohledně dalšího způsobu provádění výslechu, který by vyhověl požadavkům právních řádů obou států, je třeba výslech ukončit.

K § 384

V tomto ustanovení se upravují odchylky týkající se provádění výslechu osoby nacházející se na území České republiky prostřednictvím videokonferenčního zařízení a telefonu na základě evropského vyšetřovacího příkazu vydaného orgánem jiného členského státu. Podezřelého nebo obviněného lze vyslechnout prostřednictvím videokonferenčního zařízení jen v případě, že s tímto způsobem provedení výslechu souhlasí – absence souhlasu je důvodem pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu. Dalším důvodem pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu je porušení základních právních zásad České republiky. V případě telefonu je tato možnost omezena jen na osobu v postavení svědka nebo znalce.

Justiční orgán dohodne s příslušným orgánem jiného členského státu opatření spojená s výslechem prováděným tímto způsobem (např. technické podmínky, čas, utajení totožnosti, zajištění tlumočnicka). Jiný členský stát může zapůjčit do České republiky i potřebné technické zařízení. Výslech provádí orgán jiného členského státu způsobem upraveným v právním řádu jiného členského státu, je však třeba dbát na to, aby nedošlo k porušení základních zásad právního řádu České republiky, jejichž respektování dozoruje justiční orgán. Pokud jiný členský stát jeho požadavkům nevyhoví a nelze-li dosáhnout dohody ohledně dalšího způsobu provádění výslechu, který by vyhověl požadavkům právních řádů obou států, je třeba výslech ukončit.

Při předvolání podezřelého nebo obviněného je třeba dbát na to, aby mu byla poskytnuta přiměřená lhůta k uplatnění jeho práv na právní pomoc nebo obhajobu (tak, aby reálně měl možnost využít tohoto práva a zároveň, aby nedošlo k zmaření úkonu). Zároveň je třeba jej poučit o jeho právech i podle práva jiného státu. Jinak se při zajištění přítomnosti osoby u výslechu a při výslechu postupuje podle trestního řádu.

Vyslýchaná osoba se může dovolávat důvodů pro odepření výpovědi jak podle práva České republiky, tak podle práva jiného členského státu (o čemž je třeba ji poučit).

K § 385 a 386

Uvedená ustanovení implementují články 26 a 27 směrnice a umožňují na základě evropského vyšetřovacího příkazu přeshraničně získávat informace o:

- 1) Účtech podezřelého nebo obviněného, na kterých jsou evidovány peněžní prostředky nebo investiční nástroje a jež jsou vedeny u banky, pobočky zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrního družstva (dále jen „bankovní instituce“) nebo u finanční instituce. V tomto případě není třeba znát konkrétní číslo účtu, ohledně něhož je evropský vyšetřovací příkaz vydáván.

Podle recitálu 28 směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech je třeba pojem „finanční instituce“ vykládat v souladu s příslušnými definicemi uvedenými v článku 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES. Tato směrnice byla implementována do § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 253/2008 Sb. (např. centrální depozitář, osoba vedoucí evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů vedenou centrálním depozitářem, osoba vedoucí samostatnou evidenci investičních nástrojů, osoba vedoucí evidenci navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů, organizátor trhu s investičními nástroji, investiční společnost, penzijní společnost, penzijní fond, platební instituce, osoba oprávněná k poskytování leasingu, záruk, úvěrů nebo peněžních půjček anebo k obchodování s nimi, pojišťovna, zajišťovna).

Ačkoli je v bodu 27 preambule uvedeno, že tuto možnost je třeba chápat širěji v tom smyslu, že zahrnuje nejen podezřelé nebo obviněné osoby, ale kteroukoli jinou osobu, v souvislosti s níž považují příslušné orgány tuto informaci za nezbytnou pro průběh trestního řízení, dikce článku 26 takový výklad neumožňuje a stejně tak výkladová zpráva ke směrnici uvádí, že vychází z dodatkového protokolu k Úmluvě 2000 a hovoří pouze o „informacích o účtu vlastněném nebo ovládaném fyzickou nebo právnickou osobou, proti které se vede vyšetřování“.

Kromě informace o tom, zda podezřelý nebo obviněný je majitelem účtu v bankovní nebo finanční instituci, lze takto získat i informaci o tom, zda má k nějakému účtu pouze dispoziční právo (typicky podpisové) nebo zda je skutečným majitelem takového účtu (v evropském vyšetřovacím příkazu je vždy třeba vymežit přesně rozsah žádaných informací).

Koncept skutečného majitele (beneficial owner) se užije bez ohledu na to, zda jsou účty formálně vlastněny fyzickou nebo právnickou osobou, orgánem nebo jinou entitou jedající ve prospěch podezřelého nebo obviněného. Vymezení pojmu skutečného majitele vychází ze směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu (článek 3 odst. 6), která je implementována do § 4 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

- 2) Transakcích prováděných v minulosti na určitém účtu vedeném u bankovní nebo finanční instituce, na němž jsou evidovány peněžní prostředky nebo investiční nástroje (v určitém časovém období, např. příchozí a odchozí platby, včetně identifikace účtů,

ze kterých přišly nebo na které odešly) – tato informace není omezena pouze na účty podezřelého nebo obviněného, ale lze požadovat informace ve vztahu k jakémukoli účtu, pokud jsou tyto informace důležité pro trestní řízení (např. i ve vztahu k účtu třetí nevědomé osoby, přes jejíž účet byly převedeny peněžní prostředky nebo investiční nástroje, které jsou výnosem z trestného činu za účelem jejich legalizace). Nepostačí přitom poskytnout informaci, že určitá částka peněz nebo určité investiční nástroje byly převáděny v určitý čas z jednoho účtu na druhý, ale je třeba poskytnout veškeré informace specifikující dané účty.

V evropském vyšetřovacím příkazu je třeba specifikovat rozsah požadovaných informací a vymezit instituce, od kterých je informace požadována, pokud je to možné (vydávající stát by se měl snažit omezit žádost jen na některé typy bank a jiných institucí nebo účtů, pokud k tomu má dostatek informací). Pokud se vyžadují informace o účtech podezřelého nebo obviněného, je třeba uvést i důvod, proč má vydávající orgán za to, že má účet právě na území vykonávajícího státu.

Informace se poskytnou v rozsahu, v jakém je má bankovní nebo finanční instituce k dispozici, nevyžaduje se, aby za tímto účelem prováděla nějaké zvláštní pátrání, ani se tím nezakládá nějaká nová povinnost bankovní nebo finanční instituce uchovávat další údaje.

V případě, že jsou informace vyžadovány od finanční instituce (a nikoli od instituce bankovní, tj. banky, pobočky zahraniční banky, spořitelního a úvěrního družstva), je důvodem pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu také skutečnost, že by takové informace nebylo možné vyžádat v obdobném vnitrostátním případě.

K § 387 a 388

V daných ustanoveních se implementuje článek 28 směrnice. Smyslem ustanovení je pokrýt různé typy „sledování“ a směřují do budoucna (s výjimkou skrytého vyšetřování a odposlechů, které jsou upraveny v samostatných ustanoveních). Směrnice vychází z příslušných smluv o spolupráci v této oblasti, nicméně určitým způsobem jejich ustanovení zpřesňuje a doplňuje, např. podrobněji upravuje sledování účtu v bankovní nebo finanční instituci.

Praktická opatření týkající se sledování mezi sebou dohodnou příslušné orgány zúčastněných států (nemusí jít o justiční orgán, ale typicky o policejní orgán).

Také v tomto případě je důvodem pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu skutečnost, že by takové sledování nebylo možné povolit v obdobném vnitrostátním případě.

Pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu za účelem sledování zásilky a přeshraničního sledování a pro jejich povolení nebo nařízení je pak stanovena zvláštní příslušnost obdobně jako je tomu u právní pomoci podle části III hlavy I zákona č. 104/2013 Sb. Na postup při provádění sledování se obdobně užijí příslušná ustanovení citované hlavy.

K § 389

V tomto ustanovení je v návaznosti na článek 29 upraveno skryté vyšetřování (použití agenta nebo provedení předstíraného převodu). Kromě obecných důvodů pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu jsou upraveny další zvláštní důvody pro odmítnutí, kdy kromě možnosti odmítnout výkon z důvodu, že by jej nebylo možné povolit v obdobném vnitrostátním případě, je to i skutečnost, že nedošlo k dohodě mezi zúčastněnými státy ohledně podmínek, za kterých má být úkon právní pomoci proveden, které požaduje vydávající stát, protože národní úpravy těchto institutů se mohou velmi lišit.

Pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu za účelem skrytého vyšetřování a pro jeho povolení je pak stanovena zvláštní příslušnost obdobně, jako je tomu u právní pomoci podle části III hlavy I zákona č. 104/2013 Sb. Na postup při provádění skrytého vyšetřování se obdobně užijí příslušná ustanovení citované hlavy.

K § 390 a 391

V daných ustanoveních je upraveno přeshraniční provádění odposlechu telekomunikačního provozu v případě, kdy je k jeho provádění zapotřebí technická pomoc druhého státu. Pokud jsou vyžadovány provozní a lokalizační údaje zpětně, užijí se obecná ustanovení o evropském vyšetřovacím příkazu, neboť jde o méně invazivní úkon.

Je-li potřebnou technickou pomoc schopno poskytnout několik členských států, měl by být evropský vyšetřovací příkaz zaslán pouze jednomu z nich, přičemž by se měla dát přednost členskému státu, na jehož území se dotyčná osoba nachází. Je-li technická pomoc zapotřebí od více než pouze jednoho státu, lze evropský vyšetřovací příkaz zaslat i více než jednomu vykonávajícímu státu.

V evropském vyšetřovacím příkazu, který obsahuje žádost o odposlech telekomunikačního provozu, vydávající orgán poskytne vykonávajícímu orgánu dostatečné informace, jako například údaje o vyšetřovaném trestném činu, aby vykonávajícímu orgánu umožnil posoudit, zda by daný úkon právní pomoci byl povolen v obdobném vnitrostátním případě, veškeré dostupné údaje o zařízeních a osobách, jež mají být odposlouchávány, o požadované době trvání odposlechu a způsobu jeho provádění (viz oddíl H7 formuláře).

Způsob provádění odposlechu je třeba s orgánem jiného členského státu dohodnout dle technických možností; pokud je požadován přepis, dekodování nebo dešifrování záznamu telekomunikačního provozu, náklady s tím spojené nese vydávající stát.

Také v tomto případě je důvodem pro odmítnutí výkonu evropského vyšetřovacího příkazu skutečnost, že by odposlech nebylo možné povolit v obdobném vnitrostátním případě, před odmítnutím je žádoucí konzultovat s orgánem jiného státu, zda není schopen požadovaným podmínkám vyhovět.

K § 392 a 393

V těchto ustanoveních jsou upraveny otázky související s přeshraničním odposlechem prováděným bez technické pomoci druhého státu (např. v příhraničních oblastech). Takový odposlech samozřejmě musí být vždy vnitrostátně povolen v souladu s právními předpisy státu, který provádí odposlech. S ohledem na zásadu státní suverenity je nicméně v takovém případě zapotřebí informovat stát, na jehož území se odposlouchávaná osoba nachází, o odposlechu neprodleně poté, co se justiční orgán dozví o tom, že odposlech má přeshraniční rozměr (což může být známo před započatím provádění odposlechu, ale také až během jeho provádění nebo až zpětně), byť není třeba vydat evropský vyšetřovací příkaz. Pro zaslání informace se použije zvláštní formulář obsažený v příloze C směrnice.

Orgán státu, na jehož území se odposlouchávaná osoba v době provádění odposlechu nachází (má nacházet, nacházela), do 96 hodin od obdržení oznámení vyrozumí orgán jiného státu o tom, zda uděluje souhlas s odposlechem. Pokud souhlas odmítne udělit, může zároveň uvést, že důkazy získané odposlechem nesmějí být použity a z jakého důvodu, nebo uvede podmínky, při jejichž splnění je lze použít.

K rozhodování o udělení souhlasu s odposlechem je po vzoru § 64 zákona č. 104/2013 Sb. příslušný Krajský soud v Praze, je-li odposlech prováděn v jiném členském státu v přípravném řízení, činí tak na návrh Krajského státního zastupitelství v Praze. Krajský soud

odmítne udělit souhlas s odposlechem, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho provedení podle § 88 tr. ř.

K § 394 a 395

Uvedená ustanovení v návaznosti na článek 32 upravují možnost vydat evropský vyšetřovací příkaz za účelem zajištění věcí, která má sloužit k důkazním účelům, ve vykonávajícím státě (oddíl H3 formuláře), přičemž je třeba uvést, zda má věc zůstat zajištěna v jiném členském státu, nebo má být předána vydávajícímu státu.

Pro posouzení, zda jsou splněny podmínky pro výkon evropského vyšetřovacího příkazu, je v tomto případě stanovena kratší lhůta než obecná třicetidenní.

V České republice se taková věc zajistí typicky postupem podle § 78 a 79 tr. ř.

Při převzetí věci od jiného členského státu a jejím vrácení se postupuje podle § 378, při jejím předání do jiného členského státu a jejím vyžádání si zpět podle § 371.

Pokud byla na základě evropského vyšetřovacího příkazu v jiném členském státě zajištěna věc k důkazním účelům a nebyla předána do České republiky, pak je třeba vyrozumět orgán jiného členského státu o tom, že potřeba jejího zajištění pominula.

K dosavadnímu § 357 a § 358

Ačkoli Legislativní pravidla vlády neumožňují přečíslování paragrafů, u zákona č. 104/2013 Sb. byla již v novele provedené zákonem č. 77/2015 Sb. připuštěna výjimka z tohoto formálního pravidla – a to z následujících důvodů:

Jedním z významných důvodů, proč byla problematika mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních vyčleněna z trestního řádu do samostatného zákona, byly právě obtíže a legislativní nepřehlednost spojená s tím, že oblast mezinárodní justiční spolupráce je dynamická a je upravována velkou řadou právních předpisů EU, takže je zapotřebí velmi časté přijímání novel (cca 1 ročně). V minulé právní úpravě – trestním řádu – byl implementován jen zlomek právních předpisů EU upravujících tuto oblast, a označení paragrafů již dospělo k číslování § 460 zp.

Se záměrem přečíslovávat závěrečné 2 paragrafy zákona č. 104/2013 Sb. byla také část upravující mezinárodní justiční spolupráci s členskými státy EU včleněna až na samý konec tohoto zákona, byť by jinak systematicky patřila na jiné místo.

Doplňování implementačních ustanovení do zákona č. 104/2013 Sb. s využitím jinak předpokládaného pravidla obsaženého v Legislativních pravidlech vlády o vkládání nových paragrafů do zákona i pro tento případ nelze považovat za vhodné řešení přispívající k přehlednosti právního předpisu, a proto je velmi důležité učinit pro tento případ výjimku a striktně netrvat na dodržení tohoto pravidla (slovenskou cestu, kdy je každý právní předpis EU v této oblasti implementován samostatným zákonem, nelze považovat za následování hodnou a přispívající k jednoduchosti a přehlednosti právního řádu).

K přechodným ustanovením (článek II)

Přechodná ustanovení se upravují tak, aby nebyla ohrožena rychlost a efektivita justiční spolupráce, tj. pokud byla řízení o justiční spolupráci již zahájena před nabytím účinnosti této novely, dokončí se podle dosavadních předpisů. Rozhodným datem pro uplatnění justiční spolupráce na základě evropského vyšetřovacího příkazu nebo na základě předchozích nástrojů je datum obdržení žádosti nebo příkazu spadajícího do působnosti směrnice příslušným orgánem vykonávajícího státu.

Bod 3 upravuje potřebnou návaznost evropského vyšetřovacího příkazu vydaného za účelem předání důkazu na předchozí příkaz k jeho zajištění.

K části druhé a čtvrté – změna trestního řádu a změna zákona o některých přestupcích

Navržená úprava zajišťuje implementaci článku 19 směrnice, na jehož základě je zapotřebí dostatečně zajistit důvěrný charakter trestního řízení, specificky je pak vyzdvihnut požadavek na to, aby banky nesdělily informace o trestním řízení svým klientům.

Obdobný požadavek na zachování důvěrnosti vyšetřování obsahuje ve vztahu k poskytovatelům služeb informační společnosti ostatně i Budapešťská úmluva o počítačové kriminalitě vyhl. pod č. 104/2013 Sb. m. s. (článek 16 a 27).

Důvěrnost informací o trestním řízení dosud není do právního řádu České republiky zcela dostatečně promítnuta ve vztahu k třetím osobám, které poskytují orgánům činným v trestním řízení součinnost na jejich žádost. Přestože požadavek na uchování informací o probíhajícím trestním řízení v tajnosti je ve směrnici a v citované úmluvě explicitně obsažen pouze ve vztahu k bankám a poskytovatelům služeb informační společnosti, které poskytují součinnost pro účely trestního řízení, bylo by nelogické, aby takový požadavek byl uplatněn vůči bankám, ale již ne vůči jiným finančním institucím nebo jiným orgánům a osobám, když důsledky úniku informací jsou srovnatelné bez ohledu na subjekt, který informaci šíří. Vzhledem k uvedenému se navrhuje nastavit povinnost mlčenlivosti pro všechny subjekty poskytující součinnost podle § 8 tr.ř.

Třetí osoby jsou k zachování mlčenlivosti sice zčásti nuceny povinností upravenou v § 8b odst. 1 tr. ř., ta se však vztahuje jen na případy, kdy orgány činné v trestním řízení sdělí třetí osobě osobní údaje umožňující ztotožnit osoby zúčastněné na trestním řízení, jež jsou vymezeny v § 8a odst. 1 větě druhé tr. ř. To nepokrývá případy, kdy třetí osoba sdělí osobě, ohledně níž je požadována součinnost, informaci o tom, že se na ni „vyptávají“ orgány činné v trestním řízení, nebo případy, kdy orgány činné v trestním řízení požadují zjistit totožnost určité osoby (např. majitele účtu) nebo požadují určité informace bez osobních údajů uvedených v § 8a tr. ř. větě druhé tr. ř. V některých případech může být relevantní uplatnění trestního postihu za trestný čin nadřezování (§ 366 tr. zák.) nebo trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217 tr. zák., typicky v oblasti finančního sektoru), tato možnost však není univerzální a nepostihuje dostatečně případy, kdy se požadovaná součinnost týká jiné osoby než pachatele.

Právní předpisy upravující oblast finančního trhu přímo nebrání bance nebo finanční instituci, aby informovala klienta o tom, že orgány činné v trestním řízení si vyžádaly informaci o jeho účtu nebo jiné informace, které se klienta týkají. Bankovní tajemství chrání informace o klientovi před třetími osobami, nechrání ale žádné informace před samotným dotčeným klientem. Předpisy na finančním trhu tak samy o sobě „důvěrnost skutečností a podstaty evropského vyšetřovacího příkazu“ v současnosti nezajišťují.

Dostatečnou ochranu v požadovaném smyslu nezajišťuje ani zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Pokud jde o úpravu dispoziční normy a sankce, kterou je možné uplatnit při jejím porušení, navrhuje se po vzoru jiných právních předpisů považovat porušení povinnosti mlčenlivosti podle § 8 odst. 7 trestního řádu za přestupek, který se navrhuje upravit v zákoně o některých přestupcích, protože není k dispozici jiný zákon, kam by takový přestupek mohl být včleněn. Porušení mlčenlivosti o určitých skutečnostech bývá ostatně typicky ve stávající úpravě považováno za přestupek nebo správní delikt (srov. např. § 101 ve spojení s § 115 odst. 2 zákona o Policii ČR), pokud výjimečně nedosahuje takové společenské škodlivosti, že je považováno za trestný čin (neoprávněné nakládání s osobními údaji). Tato koncepce

odpovídá i koncepci postihu za porušení povinnosti nevyzradit osobní údaje podle § 8b odst. 1 tr. ř., kdy takové jednání naplňuje znaky přestupku nebo správního deliktu podle zákona č. 101/2000 Sb.

K části třetí – změna zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Dané ustanovení navazuje na článek 18 směrnice, který uvádí, že pokud se při provádění úkonů podle směrnice nacházejí úřední osoby jednoho členského státu na území jiného členského státu, je prvně uvedený členský stát v souladu s právními předpisy členského státu, na jehož území tyto úřední osoby působí, odpovědný za škody, které jeho úřední osoby způsobí během své činnosti. Členský stát, na jehož území byla škoda způsobena, nahradí tuto škodu za podmínek vztahujících se na škodu způsobenou jeho vlastními úředními osobami.

V první fázi tedy uhradí škodu způsobenou úředními osobami jiného členského státu Česká republika podle zákona č. 82/1998 Sb. tak, jako kdyby jí způsobily její úřední osoby.

Vůči jinému členskému státu pak Ministerstvo spravedlnosti podle § 372 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních uplatní regres, přičemž je oprávněno žádat vše, co vyplatilo. Po jiném členském státu však nelze žádat úhradu škody, která vznikla České republice. Promlčení nároku na regresní úhradu se v tomto případě řídí právními předpisy jiného členského státu.

Z hlediska trestní odpovědnosti se užije § 127 odst. 3 tr. zák.

K části páté - účinnost

S ohledem na skutečnost, že implementační lhůta uplynula již dne 22. 5. 2017 a že evropský vyšetřovací příkaz je významným nástrojem v oblasti přeshraničního obstarávání důkazů, navrhuje se stanovit datum nabytí účinnosti novely již ke dni vyhlášení ve Sbírce zákonů, neboť je nezbytné postupovat podle implementační právní úpravy co nejdříve.

Česká republika již byla Evropskou komisí formálně upozorněna na porušení povinnosti provést ustanovení směrnice do svého právního řádu v implementační lhůtě (řízení č. 2017/0315). Co nejrychlejší implementace předmětné směrnice do právního řádu České republiky je významná také z věcných důvodů, neboť tato směrnice stanoví jednotný rámec při poskytování justiční spolupráce při přeshraničním opatřování důkazů pro trestní řízení vedená v členských státech EU a v některých oblastech nahrazuje dosavadní postupy podle mezinárodních smluv. Při absenci implementační právní úpravy tak záleží pouze na ochotě jiných členských států poskytovat České republice justiční spolupráci pro tyto účely jinými postupy, než předpokládá směrnice.

V Praze dne 3. ledna 2018

Předseda vlády:
Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministr spravedlnosti:
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., v.r.

